

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

BIBLIOTEKOS 2020 m. VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
Pagrindinės veiklos	3
II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas	5
2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais	5
2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas	5
2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią	5
2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.	6
III. FONDO FORMAVIMAS.....	6
3.1. Fondo būklė	6
3.2. Aprūpinimas dokumentais.....	7
3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas	8
3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti.....	10
3.2.3. Periodiniai leidiniai	12
3.3. Dokumentų nurašymas	13
3.4. Fondo panaudojimas	14
IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	15
4.1. Vartotojų telkimas	15
4.2. Vartotojų skaičius	15
4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai.....	16
4.4. Apsilankymų skaičius	16
4.5. Išduotis.....	17
4.6. Skaitomumas	21
4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2020 m.	21
4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	22
4.9. TBA.	23
4.10. Renginiai	23
4.11. Mokamos paslaugos	27
V. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIKAIS	28
5.1. Skaitytojų telkimas	28
5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas.....	28
5.3. Apsilankymų skaičius	29
5.4. Išduotis	29
5.5. Renginiai vaikams	31
VI. Informacinė ir kraštotyros veikla	34
6.1. LIBIS PĮ diegimas.....	34
6.2. Informacinis fondas.....	35
6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas	35
6.4. Katalogų ir kartotekų sistema	36
6.5. Internetas	37
6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos	38
6.6. Kraštotyros veikla. Kraštotyros veiklos koordinavimas	41
VII. METODINĖ VEIKLA	44
7.1. Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	46
7.2. Projektai. Tyrimai	47
VIII. PERSONALAS	49
8.1. Darbuotojų skaičius	49
8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas	49
IX. Materialinė bazė	51
9.1. 2020 metais atlikti remonto darbai.....	51
9.2. Inventoriaus būklė.....	52
9.3. Bibliotekų patalpos.....	52
9.4. Techninis aprūpinimas.....	52
X. Finansavimas	53
IŠVADOS	53

I. BENDROJI DALIS

Pagrindinės veiklos

Prioritetai ir uždaviniai 2020-iems metams buvo *ugdyti informacinius rajono gyventojų gebėjimus, vykdant projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas* bei plėtoti veiklas, skirtas krašto tradicijų, nusipelnusių asmenybių bei įvykių paminėjimui.

Šiuos tikslus stengtasi įgyvendinti aktyviai organizuojant gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymus, dalyvaujant akcijose, planuojant interaktyvias veiklas. Pavasarį viešosios bibliotekos darbuotojai įsitraukė į „Robotikos mokyklos“ inicijuotą pagalbos akciją: apsauginių veido skydelių medicinos įstaigoms spausdinimą. 3D spausdintuvu atspausdinti 129 skydeliai: Panevėžio rajono greitajai pagalbai (40), Panevėžio rajono socialinių paslaugų centrui (26), Panevėžio rajono savivaldybei (5). Apsauginiais skydeliais aprūpinti Viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojai. Džiaugiamės, kad net paskelbus karantiną, rajono bibliotekininkams pavyko apmokyti 1 151 gyventoją, dalyvauti akcijose. Deja dar daug suplanuotų grupių mokymų teko stabdyti. Į ateinančius metus keliami užsiėmimai su Kūrybiniais paketais ir kt. priemonėmis. Pandemija neigiamai įtakojo ir kitus bibliotekų veikos rodiklius.

Įgyvendindama tikslą minėti krašto įvykių, datų ir asmenybių sukaktis, viešoji biblioteka, Panevėžio pažymėdama rajono 70-metį, 2020 metais organizavo renginių ciklą „Panevėžio rajonas: datos, įvykiai, žmonės“. Paruošta kilnojamoji kraštotyros dokumentų paroda „Panevėžio rajonas: istorinis kaleidoskopas“, kurioje pristatytos 70 metų rajono istorijos ir dabarties akimirkos. Parengta paroda „Kultūrinės atodangos“. Parodoje pristatomas Panevėžio rajono kultūros paveldas: istorinės atminties paminklai, žymintys svarbiausius Lietuvos įvykius, gamtos paminklai, dailės paveldas, architektūros paveldas.

Vienas pagrindinių bibliotekos tikslų – teikti aukštos kokybės, įvairias, kiekvienam gyventojui prieinamas kultūros paslaugas.

Šalį apėmus pandemijai, bibliotekose kultūrinė veikla nesustojo. Nemažai renginių persikėlė į virtualią erdvę. Prisitaikant prie pasikeitusios situacijos, rajono bibliotekose buvo surengta 1 323 renginiai, iš jų 826 virtualūs. Vykdam tarptautinį bendradarbiavimą, buvo pristatyta Martin Eniko (Slovėnija) piešinių paroda „Senieji Slovėnijos amatai“, inicijuota bibliotekos partnerės, Slovėnijos Škofja Lokos miesto Ivan Tavčar vardo bibliotekos. Pristatyta Jono Meko kūryba, kurią skaitė Panevėžio dramos teatro aktorė, Auksinio scenos kryžiaus laureatė Asta Preidytė. Biblioteka dalyvavo renkant ir apdovanojant G.Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos 32-ąją laureatę – rašytoją **Dainą Opolskaitę**, už knygą „Dienų piramidės“. Vyko edukaciniai užsiėmimai suaugusiems, akcijos „Vasara su knyga“ renginiai, „Metų knygos konkurso pristatymai“ ir kt. veiklos. Bibliotekoje, įgyvendinant ES projektą „Me(na)s Vienybėje“, savanoriavo, pristatė savo kraštą ir patirtimi dalijosi Elza Shainidze iš Sakartvelo.

Visus metus reguliariai vyko Maminukų akademijos užsiėmimai, buvo rengiamos virtualios parodos ir pristatymai, vyko neformaliojo vaikų švietimo veiklos. Vaikams buvo surengti susitikimai, edukacinės dirbtuvės su knygų iliustratore ir vaikų rašytoja Aušra Kiudulaite, su rašytoju Tomu Dirgėla, su pasakų kūrėja Neringa Tik, animatore Rūta Morkūniene „Burbulų pasaka“. Šokio teatras „Dansema“ ir Panevėžio Lėlių vežimo teatras interaktyviai - per judesį, dainą ir šokį papasakojo ne vieną istoriją, kinologė ir kaniterapijos specialistė Lidija Švenčionienė supažindino su augintinių dresūra. -Per metus surengti renginiai rajono bibliotekose – 21, iš jų – 11 virtualių. Maminukų akademijos veiklose dalyvavo daugiau kaip 400 lankytojų vaikų, tėvų ir pedagogų.

Savo veiklas Maminukų akademija pristatė respublikiniame šeimų ir knygų festivalyje „Nuotykių Tęsiasi“ Anykščiuose.

Neformaliojo vaikų švietimo programą įgyvendino 5 bibliotekos. Jose dalyvavo daugiau kaip 50 rajono vaikų.

Ataskaitiniais metais Vaikų dienos centrai įkurti prie Linkaučių ir Žibartonių bibliotekų. Kartu su jau veikiančiu Gustonyse, 3 bibliotekose bus teikiamos vaikų socialinės priežiūros paslaugos, užtikrinant kūrybingą ir saugų vaikų laisvalaikį.

Leidyba.

Sėkmingai parengus leidybinius projektus, rajono biblioteka pristatė net 4 leidinius:

Karsakiškio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas, Krekenavos seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas, Miežiškių seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas, Naujamiesčio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas.

Muziejai.

2020 m. bibliotekos Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių ir Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūriniuose muziejuose apsilankė **846** lankytojai.

Įvertinimai.

2020 Metų bibliotekininke išrinkta **Jolanta Šimeliūnienė** (Piniavos biblioteka).

Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos Metų nominacijų įteikime. rajono biblioteka pelnė "**Lietuviškiausios bibliotekos**" nominaciją. Biblioteka įvertinta už įdomias iniciatyvas saugant ir populiarinant krašto istoriją, skatinant skaitymą, puoselėjant gimtąją kalbą.

Projektai.

2020 m. įgyvendinta 14 nacionalinių ir vietos projektų bei programų.

II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas

2.1. Bibliotekų tinklas ataskaitiniais metais

Bibliotekų tinklą rajone sudaro: Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, 34 kaimo bibliotekos (iš jų 1 kaimo biblioteka - universalus daugiavfunkcis centras (UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną.

Iš viso – 36

- viešųjų bibliotekų – 1
- miesto bibliotekų – 1
- kaimo bibliotekų – 34
- sujungtų bibliotekų – nėra.

2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus Panevėžio rajono Tarybos sprendimu 2018 m. lapkričio 29 d. Nr. T-211.

Viešojoje bibliotekoje veikia 2 skyriai:

- Komplektavimo skyrius
- Skaitytojų aptarnavimo skyrius

Viešojoje bibliotekoje yra Ūkio reikalų bei Buhalterijos padaliniai. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės giminė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

Ataskaitiniais metais bibliotekų tinklas nesikeitė, tačiau padidėjo specifines paslaugas teikiančių bibliotekų skaičius. Linkaučių, Žibartonių, Gustonių (nuo 2017 m.) bibliotekose nuo rugsėjo mėn. pradėjo veikti vaikų dienos centrai. Bibliotekose praplėstos (atremontuotos ir sutvarkytos patalpos), įsteigti nauji specialisto socialiniam darbui ir edukatoriaus etatai, bei pradėtos teikti naujos vaikų socialinės integracijos ir priežiūros paslaugos. Bibliotekos liko tose pačiose pastatuose, tik Žibartonių, uždarius mokyklą, perkelta į kitas, erdvesnes buvusioje mokykloje esančias patalpas.

2020-aisiais, vykstant remonto darbams, Krekenavos biblioteka perkelta į laikinas patalpas.

2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas

- Bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia Sujetų knygų išdavimo punktas, prie Smilgių bibliotekos.
- Neįgalių ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas
  - Knygnešių skaičius rajone – 145
  - Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 263

Knygnešių skaičius nedidelis, nes bibliotekininkai, rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys. Knygnešiais dažniausiai tampa skaitytojų artimieji, kaimynai, socialiniai darbuotojai, moksleiviai. Skaitytojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus bibliotekose vidutiniškai būna nuo 2 iki 7 asmenų.

2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią.

Ryšiai su Lietuvos aklyjų biblioteka

Panevėžyje veikia Lietuvos Aklyjų bibliotekos Panevėžio filialas, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus. Su biblioteka palaikomi ryšiai – keičiamasi parodomis, esant poreikiui, leidiniais.

2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.

2020 m. kovo 16 d. Lietuvoje dėl Covid-19, paskelbus karantiną, rajono bibliotekos skaitytojams užsivėrė. Šešias savaites lankytojai buvo neaptarnaujami, vėliau paslaugas teikė bekontakčiu būdu. Gegužės 18 d. bibliotekos atnaujino veiklą ir 24 savaites aptarnaujami skaitytojai (su apribojimais dėl renginių lankytojų skaičiaus), nuo lapkričio 4-osios skaitytojai vėl aptarnaujami tik bekontakčiu būdu. Kiek įmanoma buvo taikomasi prie situacijos ir atsižvelgiant į laikmečio aktualijas, prisidedama prie skaitmeninio bei socialinio gyventojų atskirties mažinimo. Tačiau dėl visą pasaulį apėmusios COVID-19 pandemijos, 2020 m. išsikeltų uždavinių įgyvendinimas bibliotekoms tapo tikru iššūkiu ir, nors persikėlus dirbti į virtualią erdvę, su tais iššūkiais buvo susidorota, pasikeitęs darbo pobūdis ne visada tenkino vartotojus ir sudėtingas buvo darbuotojams. Pastariesiems kurį laiką teko dirbti nuotoliniu būdu.

III. FONDO FORMAVIMAS

3.1. Fondo būklė

221 500 fiz. vnt. – 178 407 pav. dokumentų. Iš jų:

Metai	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020	40 678 fiz. vnt. – 20548 pav.	16 770 fiz. vnt. – 9 940 pav.	164 052 fiz. vnt. – 152 305 pav.
2019	39 490 fiz. vnt. – 19 475 pav.	17 005 fiz. vnt. – 9 970 pav.	164 823 fiz. vnt. – 151 383 pav.
2018	48 801 fiz. vnt. – 24 971 pav.	17 701 fiz. vnt. – 9 943 pav.	169 040 fiz. vnt. – 150 694 pav.

Nors palyginus su praeitais, 2019 metais, naujų dokumentų įsigyta gerokai daugiau – 1 722 vienetais, bet ir nurašyta beveik tiek pat, kiek gauta. Rajono bibliotekų dokumentų fondas padidėjo labai nežymiai – 182 fiziniais vienetais, jo piniginė vertė gerokai išaugo. Tai sąlygoja augančios naujai gautų dokumentų kainos, nurašomi ankstesniais metais įsigyti dokumentai, kurių piniginė vertė buvo mažesnė. Metų pabaigai CBS fondo piniginė vertė – 639 216,60 eurų.

2020 metais didelis dėmesys skirtas rajono bibliotekų dokumentų fondo būklei tirti, peržiūrėti, atrinkti bei nurašyti. Tai buvo daroma daugiau ir dažniau, nes karantino metu, darbuotojai skaitytojų neaptarnavo, ir turėjo didesnes galimybes tvarkyti dokumentų fondus.

CBS dokumentų fonde yra:

- knygų ir serialinių leidinių – 220 505 fiz. vnt. – 177 140 pav.
- kartografijos – 8 fiz. vnt.
- natų – 186 fiz. vnt.
- vaizdinių – 15 fiz. vnt.
- garsinių regimųjų – 736 fiz. vnt.
- kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose – 30 fiz. vnt.
- duomenų bazės fizinėse laikmenose – 20 fiz. vnt.

Fondo sudėtis

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 155 398 fiz. vnt. – 70 %	
Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 20 015 fiz. vnt. – 49 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 11 207 fiz. vnt. – 67%
	☐ Kaimo bibliotekose – 124 076 fiz. vnt. – 76 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros–66 102fiz. vnt. – 30 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 20 663 fiz. vnt. – 51 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 463 fiz. vnt. – 33 %
	☐ Kaimo bibliotekose – 39 976 fiz. vnt. – 24 %

Grožinė literatūra sudaro beveik tris ketvirtadalius viso fondo, ir ataskaitiniais metais padidėjo dar 0,4 %. Šios literatūros padaugėjo visur, bet labiausiai pasikeitė grožinės literatūros dalis fonde Ramygalos bibliotekoje - padaugėjo 1,52 %. Viešojoje ir kaimų bibliotekose sudėtis kito nežymiai – padaugėjo mažiau nei vienas procentas, tuo pačiu bibliotekose nežymiai sumažėjo teminės literatūros dalis fonde.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -751 fiz.vnt. – 0,3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 726 fiz. vnt – 2%. Iš jų :
	○ žurnalų – 654 fiz. vnt.
	○ laikraščių – 72 fiz. vnt.

Periodinių leidinių sudėtis fonde keičiasi tik tiek, kiek keičiasi bendro sistemos ar viešosios bibliotekos fondo dydžiai. Šie skaičiai parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą. Juose atsispindi tie prenumeruojami periodiniai leidiniai viešojoje bibliotekoje, kurie iš ankstesnių metų yra įtraukti į bendrosios apskaitos knygą ir saugomi mūsų fonduose. Kitose bibliotekose šie leidiniai saugomi tik vienerius metus ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

Ataskaitiniais metais į apskaitą įtraukiamas tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynės“, kuris saugomas nuolatinai. Kiti prenumeratos keliu gaunami leidiniai nėra įtraukiami į apskaitą. Pridėti 3 vienetai žurnalo „Labas, vaikai!“, kuris gautas ne prenumeratos keliu ir įtraukas į apskaitą.

3.2. Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
6	35
Iš jų:	
Mieste – 6	mieste – 46
kaime – 5	kaime – 36

Vienam gyventojui tenka <u>naujai</u> gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka <u>garsinių ir regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam gyventojui tenka <u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka <u>naujai</u> gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka <u>garsinių ir regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	Vienam vartotojui tenka <u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone
0,23	0,02	0,001	1,39	0,12	0,008

Iš jų:					
mieste – 0,13	mieste – 0,008	mieste – 0,0007	mieste – 1,07	mieste – 0,07	mieste – 0,008
kaime – 0,21	kaime – -0,005	kaime – 0,0004	kaime – 1,46	kaime – 0,03	kaime – 0,002

3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas

Per metus iš viso įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – 8 723 fiz. vnt. – 2 496 pav., iš jų naujų – 1 558 fiz. vnt. už 68 530, 52 eur.

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 660 fiz. vnt. – 1 400 pav.	398 fiz. vnt. – 390 pav.	196 fiz. vnt. – 36 pav. (Bendras skaičius: 6 671 fiz. vnt. –1 229 pav.)

Kasmet gautų dokumentų skaičius didėjo nuo 50 iki 200 fizinių vienetų. Bet lyginant su 2019-aisiais, dokumentų gauta ženkliai daugiau – net 1 722, o pavadinimų skaičius išliko daugmaž toks pat.

Lyginant dokumentų įsigijimą pagal turinį, išlieka tos pačios tendencijos – kaip ir kasmet ženkliai daugiau įsigyta grožinės literatūros (77 %) nei teminės (23%).

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros Iš viso 6 732 fiz. vnt. – 1 701 pav.		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros Iš viso 1 991 fiz. vnt. – 795 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	1 049 fiz. vnt. – 823 pav.	Viešojoje bibliotekoje	611 fiz. vnt. – 577 pav.
Miesto bibliotekoje	295 fiz. vnt. – 293 pav.	Miesto bibliotekoje	97 fiz. vnt. – 97 pav.
Kaimo bibliotekose	5 388 fiz. vnt. – 890 pav.	Kaimo bibliotekose	1 283 fiz. vnt. – 339 pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 158 fiz. vnt. – 445 pav.		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 28 fiz. vnt. – 10 pav.	

Lyginant su 2019 metais, grožinės literatūros įsigyta net 1 329 fiz. vnt. daugiau. 2020 metais pakartotinai buvo perkamos populiariausios skaitytojų tarpe knygos, išleistos 2019 metais. Įsigytas didesnis, populiariausių ir skaitomiausių autorių, atskiro pavadinimo egzempliorių skaičius. Įsigyjant knygas prioritetas yra išliekamą vertę turinti grožinė bei populiari, skaitoma literatūra.

Ataskaitiniais metais teminės literatūros bibliotekos gavo apie 400 vienetų daugiau, nes atsirado galimybė užsakyti didesnį egzempliorių kiekį, o pavadinimų skaičius faktiškai nekito. Daugiausiai CBS teminės literatūros gauta mokslo šakomis: geografijos, biografijų ir istorijos (473 fiz.vnt. 130 pav.), bendrojo skyriaus (360 fiz.vnt. 123 pav.), visuomenės mokslų (295 fiz.vnt. 152 pav.), filosofijos ir psichologijos (287 fiz.vnt. 122 pav.), taikomųjų mokslų ir medicinos (244 fiz.vnt. 97 pav.); mažiau - meno, fotografijos ir sporto (135 fiz.vnt. 79 pav.), matematikos ir gamtos mokslų (90 fiz.vnt. 34 pav.), kalbotyros ir literatūros kritikos (59 fiz.vnt. 28 pav.), mažiausiai – religijos ir teologijos – 47 fiz.vnt. 29 pav. Šios tematikos knygų poreikis ir yra mažesnis, lyginant su kitomis temomis.

Įsigyta grožinė literatūra sudaro 77 %:	Įsigyta teminė literatūra sudaro 23 %:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 63 % ▪ Miesto bibliotekoje – 76 % ▪ Kaimo bibliotekose – 81 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 37 % ▪ Miesto bibliotekoje – 25 % ▪ Kaimo bibliotekose - 19 %

Lyginant su praėjusiais metais, dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko toks pat. Fondai daugiausiai pasipildo knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). Ataskaitiniais metais įvertinus mažą panaudojimą, praktiškai atsisakyta muzikos, garso ir vaizdo įrašų, pasirenkant įsigyti tradicinius spaudinius.

Gauti dokumentai pasiskirstė pagal:

Rūšis	Tipą	Paskirtį
knygos – 8 704 fiz. vnt. – 2 480 pav.	spaudiniai – 8 710 fiz. vnt. – 2 484 pav.	ikimokykliniam amžiui – 727 fiz. vnt. – 167 pav.
garsiniai – 5 fiz. vnt. – 5 pav.	muzikos įrašai – 3 fiz. vnt. – 3 pav.	moksleiviams – 1 918 fiz. vnt. – 522 pav.
garsiniai-regimieji – 3 fiz. vnt. – 3 pav.	garso įrašai – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	jaunimui – 140 fiz. vnt. – 36 pav.
natos – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	vaizdo įrašai – 3 fiz. vnt. – 3 pav.	suaugusiems – 5 938 fiz. vnt. – 1 771 pav.
tęstiniai – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	natos – 2 fiz. vnt. – 2 pav.	
žurnalai, laikraščiai – 4 fiz. vnt. – 2 pav.	grafika – 3 fiz. vnt. – 2 pav.	
vaizdiniai 3 fiz. vnt. – 2 pav.		

Ataskaitiniais metais didžiausią įsigytų dokumentų skaičių sudarė suaugusiems skirti leidiniai. Lyginant su 2019 metais, įsigytų dokumentų suaugusiems dalis per metus šoktelėjo 9 procentais.

Bendras gautų leidinių skaičius vaikams – 2 645 fiz.vnt. 689 pav., tai 101 egzemplioriumi mažiau, bet 53 pavadinimais daugiau nei ankstesniais metais. Literatūros įsigijimas vaikams sudaro 30 % viso gavimo (praeitais metais buvo 39,22 %). Viešojoje bibliotekoje patiems mažiausiems gauta 123 fiz. vnt. 121 pav., vyresniesiems – 327 egz. 315 pav., t. y. viso gauta 450 dokumentų. Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 61 fiz vnt. 17 pav. dokumentų vaikams.

Suaugusiems (kartu su dokumentais jaunimui) skaitytojams skirtų leidinių gauta 6 078 fiz.vnt. 1 807 pav., 70 % (2019 metais – 61 %) viso gavimo. Egzempliorių skaičius nuo ankstesnių metų skiriasi – 1 823 egzemplioriais daugiau, o pavadinimų skaičius išlieka toks pat. Viešojoje bibliotekoje gauta dokumentų suaugusiems – 1 210 fiz. vnt. 1 032 pav., miesto bibliotekoje – 270 fiz. vnt. 270 pav., kaimo bibliotekose – 4 598 fiz. vnt. 1 410 pav. Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 135 fiz.vnt. 42 pav. dokumentų suaugusiems.

Kultūros ministerija 2020 metais iš **Valstybės biudžeto** lėšų skyrė 34 865 eurus naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su ankstesniaisiais, 2019 metais, lėšų skirta 4 592 eurais daugiau. Gegužės mėnesį biblioteka gavo papildomai valstybės vardu pasiskolintų lėšų, skirtų dokumentams įsigyti – 25 704 eurų. Viso metams skirta 60 569 eurai.

Bibliotekos Komplektavimo taryba buvo nusprendusi įsigyjant naujus dokumentus laikytis komplektavimo principų - kruopščiai pasirinkti reikalingą akademinę literatūrą, naujų dalykinės literatūros leidinių įsigyti po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-6 egzempliorius, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, išskyrus lengvesnio, detektyvinio turinio leidinius – po 8-12 egzempliorių, tuo būdu didinant leidinių pavadinimų įvairovę. Gavus papildomai lėšų, buvo didinamas dokumentų egzempliorių skaičius, įsigyta brangesnių leidinių. Atskirų populiariausių skaitytojų knygų įsigijome po 12-16 vienetų.

Dokumentams įsigyti buvo vykdomi viešieji pirkimai. Viso buvo 15 pirkimų, kurių metu įsigyta 7 063 fiz.vnt. 1 387 (naujų – 1 250) pavadinimų dokumentai.

Pagal tiekėjus dokumentų bibliotekoms daugiausiai įsigyta iš UAB Alma littera sprendimai– 2 325 fiz.vnt., UAB BALTO trader – 511 fiz.vnt., UAB Baltų lankų leidyba - 427 fiz.vnt., Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla – 267 fiz.vnt., UAB Tyto alba 621 fiz.vnt., UAB Eur Lectio divina 223 fiz.vnt. UAB Jotema 294 fiz.vnt., leidykla Briedis – 258 fiz.vnt., UAB Niekio rimto – 566 fiz.vnt., UAB Sofoklis – 197 fiz.vnt., UAB Svajonių knygos, – 448 fiz.vnt. ir kt.

Dokumentų pirkimui panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (34 865 eurai), valstybės vardu pasiskolintos lėšos, skirtos dokumentams įsigyti (25 704 eurai) ir kitos lėšos – GPM 2 proc. (15,87 eurai). Iš viso 60 719,87 eurai.

3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti

Už Kultūros ministerijos iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įsigyta 941 pavadinimų (iš jų 850 nauji) 4 145 fiz. vnt. dokumentų. Lyginant su praeitais metais už šias lėšas įsigyta net 411 vienetų daugiau, bet ir lėšų skirta daugiau. Pavadinimais įsigyta dokumentų priešingai – 84 mažiau.

Iš Valstybės vardu pasiskolintų lėšų įsigyta 530 pavadinimų (iš jų 400 naujų) 2 905 fiz. vnt. dokumentų. Iš GPM 1,2 proc. įsigyta 4 pavadinimų 13 fiz. vnt. dokumentų.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas – 8,59 eurai. Lyginant su 2019 metais, kaina išaugo 0,48 eurais.

Knygos buvo užsakomos remiantis Lietuvos Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos rengiama “Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus nacionalinėje bibliotekoje“. Norint atrinkti ir įsigyti reikalingus leidinius šios informacijos nebepakanka, todėl ieškoma atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiamoje informacijoje. Taip pat remiamasi atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamais leidinių sąrašais, autorių pasiūlymais, knygynų naujienomis, atsižvelgiama į bibliotekos darbuotojų rekomendacijas ir skaitytojų poreikius.

Sistemoje dokumentai pasiskirstė sekančiai (fiziniais vienetais ir lėšomis):

- viešojoje bibliotekoje – 1 058 fiz.vnt. už 9 136,21 Eur;
- miesto bibliotekoje – 205 fiz.vnt. už 1 737,03 Eur);
- kaimo bibliotekose – 2 471 fiz.vnt. už 19 399,76 Eur).

Vienai kaimo bibliotekai iš šių lėšų vidutiniškai tenka 72,68 fiz. vnt. už 570,58 eurų.

Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas įsigyta dokumentų:

Pagal dokumento rūšis:	Pagal dokumento tipą:
knygos – 7 046 fiz. vnt.	spaudiniai – 4 049 fiz. vnt.
žurnalai – 3 fiz. vnt.	natos – 1 fiz. vnt.
natos – 1 fiz. vnt.	

Daugiausiai įsigyta grožinės literatūros (886 pav. 5 645 fiz. vnt.), bendrojo skyriaus (66 pav. 285 fiz. vnt.), filosofijos ir psichologijos (90 pav. 255 fiz.vnt.), visuomenės mokslų (109 pav. 234 fiz. vnt.), taikomųjų mokslų (71 pav. 216 fiz. vnt.) teminės literatūros. Skirstant pagal dokumento formas: mokomosios priemonės – 24 fiz. vnt., žodynai – 14 fiz. vnt., žinytai – 62 fiz. vnt., bibliografijos – 4 fiz. vnt. Visi dokumentai - lietuvių kalba. Pagal vartotojų grupes įsigyta:

408 pav. 2 318 fiz. vnt. vaikams ir 975 pav. 4 732 fiz. vnt. suaugusiems skirtų dokumentų

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių):

Valstybės biudžeto lėšos – 7 293 fiz.vnt. – 1 356 pav. už 62 301,08 Eur.

Iš jų:

- ✓ Kultūros ministerijos lėšos – 4 145 fiz.vnt. – 850 pav. už 34 865,- Eur
- ✓ neatlygintinai gauti – 109 fiz.vnt. –91 pav. už 1 183,52 Eur
- ✓ valstybės vardu paskolintos – 2 905 fiz. vnt. – 400 pav. už 25 704,- Eur
- ✓ gauta iš projektų – 134 fiz.vnt.– 15 pav. už 548,56 Eur

Kitos lėšos – 1 275 fiz.vnt. – 192 pav. už 5 192,95 Eur

Savivaldybės lėšos – 154 fiz. vnt. 10 pav. už **1 011,49** Eur.

2020-aisiais iš **valstybės biudžeto lėšų** bibliotekai skirti įvairių leidėjų, Kultūros tarybos lėšomis ar kitų įstaigų bei organizacijų dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms iš šių lėšų taip pat gautos 3 knygos iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir 3 knygos iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos. Įgyvendinant akciją „Metų knygos rinkimai“, gauta 20 knygų (12 pav.) (5 knygų komplektai – po 1 vaikams ir paaugliams, trys publicistikos ir dokumentikos knygų ketvertukai). Iš Kultūros tarybos remiamo viešosios bibliotekos projekto „Praeitį įprasmina dabartį“ gauta 3 pavadinimų po 38 leidinius apie mūsų rajono seniūnijų gyvenamąsias vietas – Krekenavos, Miežiškių ir Naujamiesčio, kurie pasiekė visas mūsų rajono bibliotekas.

Už **kitas lėšas** įsigytus dokumentus galima suskirstyti pagal gavimo šaltinius: dovanos – 885 fiz. vnt. 727 pav., nemokamai perduoti – 67 fiz. vnt. 18 pav. (tarp jų ir ketvirtasis leidinys apie mūsų rajono seniūnijų gyvenamąsias vietas – Karsakiškio), neatlygintai gauti iš įvairių leidėjų (Kultūros ministerijai ir įvairiems fondams finansuojant Lietuvos leidyklų leidybos projektus) – 2 fiz. vnt. 2 pav., parama – 199 fiz. vnt. 50 pav., GPM 2 proc. – 13 fiz. vnt. 4 pav., vartotojų atneštos vietoj prarastų – 109 fiz. vnt. 107 pav.

Už **savivaldybės lėšas** perduota 154 fiz. vnt. 153 pav. Linkaučių ir Žibartonių bibliotekoms – knygos buvo perduotos iš šių vietovių pagrindinių mokyklų.

Per metus įsigyta dokumentų **pagal tiekėjus** (už valstybės ir kitas lėšas bendrai):

- leidyklos, leidinių platintojai – 1 447 pav. 7 263 fiz. vnt.
- Kultūros taryba – 3 pav. 114 fiz. vnt.
- įvairūs tiekėjai – 297 pav. 420 fiz. vnt.
- Knygų Kalėdų akcija (skaitytojai, organizacijos) – 574 pav. 603 fiz. vnt.
- autoriai – 29 pav. 69 fiz. vnt.
- Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka – 15 pav. 23 fiz. vnt.
- Kt. (221 pav. 228 fiz.vnt.)
- Valstybinė lietuvių kalbos komisija – 3 pav. 3 fiz. vnt.

Gauta dokumentų iš įvairių tiekėjų: Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo (3 pav. po 21 fiz. vnt.), Lietuvos istorijos instituto (2 fiz. vnt.), Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos (1 fiz. vnt.), VŠĮ „Iniciatorius“ (3 pav. 21 fiz. vnt.), asociacijos „Marianos Veriovkinos draugija“ (7 fiz. vnt.), Valdovų rūmų muziejaus (1 fiz. vnt.), klubo „Savos erdvės“ (1 fiz. vnt.), A. Smetonos 5-osios rinktinės šaulių (1 pav. 3 fiz. vnt.), Krikščioniškosios kultūros instituto (2 pav. 2 fiz. vnt.), Pajstrio KC Daukniūnų padalinio (2 pav. 2 fiz. vnt.), UAB „Petro ofseto (2 fiz. vnt.), AB „Swedbank“ (1 pav. 10 fiz. vnt.), Bnei Baruch Kabala Europos akademijos Lietuvoje (1 fiz. vnt.), VAVB (1 fiz. vnt.), Panevėžio rajono švietimo centro (2 pav. 2 fiz. vnt.), Panevėžio G.Petkevičaitės-Bitės apskrities viešosios bibliotekos (11 pav. 15 fiz. vnt.).

Knygų bibliotekoms kasmet dovanoja LR Seimo narė Guoda Burokienė ir Europos parlamento narė Rasa Juknevičienė.

Paramos būdu gautos knygos – iš Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos 50 pavadinimų 199 knygos už 599,41 eurus.

Fondai papildyti autorių ar knygų rengėjų dovanotomis knygomis. Petras Juknevičius dovanavo 22 fiz. vnt. knygos „Smilgių seniūnijos gyvenamosios vietos“. Fotoalbumą „Numegzta vienybė: tautinis nepriklausomybės šalikas atkurtai Lietuvai 100“ dovanavo jo sudarytoja Jovita Barolienė, Audrius Skačkauskas – „Neleisk angelui nukristi nuo peties“ (2 fiz. vnt.), Neringa Sirtautienė (Neringa Tik) dovanavo savo 3 pavadinimų 6 knygutes, skirtas vaikams, Algimantas Lūža – net 7 savo knygas, Birutė Pakėnaitė – 4 knygas, Vytautas Sinica – 8 knygas (2 fiz. vnt.), Gražina Gajauskė – 5 knygas, Dainius Sobekis, Liudvikas Galdikas – 3 knygas. Po vieną savo knygą dovanavo autoriai Liudvika Knizikevičienė, Rūta Gryblienė, Alwida Antonina Bajor, Mindaugas Nefas, Vincas Ruzas, Virgis Šidlauskas, Alvydas Unikauskas, Alfonsas Čepauskas, Kazimieras Šaulys, Vytautas Kundrotas.

Skaitytojai ir bibliotekų bendruomenės nariai dovanojo bibliotekoms populiarių grožinės ir teminės literatūros leidinių – atrinkus reikalingus leidinius įtraukta į apskaitą 119 fiz. vnt.– Daukniūnų, Molainių, Piniavos, Ramygalos, Velžio ir viešajai bibliotekoms. 2019 metų pabaigoje dalyvaujant akcijoje „Knygų Kalėdos“ skaitytojai ir įvairios organizacijos dovanojo virš šešių šimtų knygų, iš kurių 572 pavadinimų 603 knygos buvo atrinktos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Akcijoje dalyvavo ir knygas dovanų gavo 25 bibliotekos. Gausiausiai knygomis pasidalino Karsakiškio, Linkaučių, Jotainių, Pajstrio, Piniavos, Uptytės, Velžio bei Viešosios bibliotekų skaitytojai.

3.2.3. Periodiniai leidiniai

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 317 komplektų – 65 pav. (167 komplektai 52 pavadinimų žurnalų ir 150 komplektai 13 pavadinimų laikraščių). Periodikos prenumeratai Panevėžio rajono savivaldybės administracija skyrė 14,635 tūkst. eurų. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiais:

- ✓ Viešajai bibliotekai – 2 116 eurų (15 % visų lėšų),
- ✓ Ramygalos (miesto) bibliotekai – 608 eurai (4 %),
- ✓ kaimo bibliotekoms – 11 911 eurų (81 %).

Lyginant su ankstesniais metais, lėšų gauta faktiškai tiek pat (121 euru daugiau), bet užsakyta 100 komplektu mažiau (88 komplektais žurnalų ir 12 komplektų laikraščių). Sistemoje gauta 315 komplektai 64 pav. (52 pav. žurnalų ir 12 pav. laikraščių). Iš jų:

- Viešojoje bibliotekoje – 46 komplektai 41 pav. (29 pav. žurnalų ir 12 pav. laikraščių)
- Miesto bibliotekoje – 17 komplektų 17 pav. (12 pav. žurnalų ir 5 pav. laikraščių)
- Kaimo bibliotekose – 252 komplektai 41 pav. (34 pav. 123 komplektai žurnalų ir 7 pav. 129 komplektai laikraščių)

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 8 pav. (po 4 pav. žurnalų ir laikraščių) už 350,32 eurų.

Dauguma rajono bibliotekų gauna dienraštį „Lietuvos rytas“ (29), 4 bibliotekos – „Respubliką“, taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynė“ (36 egz.), „Panevėžio kraštą“ (20 egz.), „Sekundė“ kartu su „Panevėžio balsu“ (30 egz.). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“.

Daugiausiai užsakyta žurnalų: „Edita“ (8 egz.), „Ji“ (14 egz.), „Žmonės“ (11 egz.), „Namie ir sode“ (5 egz.), „Sodo spalvos“ (8 egz.). Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Viso CBS leidinių vaikams užsakyta 9 pav. 51 komplektas. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (15 egz.) ir „Justė“ (12 egz.), taip pat po kelis užsakyta „Bitutė“, „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „Nykštukas“. Nesant galimybių užsakyti „Donaldas ir kiti“, šis leidinys kiekvieną mėnesį buvo perkamas (po 10 egz.) ir perduodamas kaimo bibliotekų skaitytojams.

Gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nefiksuojami nuo 2011 metų, išskyrus vieno pavadinimo laikraštį. Tai laikraštis – „Tėvynė“ (1 komplektas už 25,00 eurus), kuris yra saugojamas neterminuotai viešojoje bibliotekoje. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau nėra įtraukiami į bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuojant ir jų įsigijimo lėšų.

Bibliotekos gauna neatlygintinai periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatas. Viso buvo gauta 63 pav. periodiniai leidiniai: 55 pav. žurnalai ir 8 pav. laikraščiai; miesto ir kaimo bibliotekoms išskirstyta 50 pav. – 44 pav. žurnalų ir 6 pav. laikraščių; iš jų vaikams skirtų leidinių – 4 žurnalai. Šių periodinių leidinių gauta nuo 1 iki 6 egzempliorių. Tai kultūriniai, literatūriniai, meno, religiniai, istoriniai, įvairių Lietuvos kraštų periodiniai leidiniai, kurių bibliotekos retai užsisako. Vienintelis minusas, kad šie leidiniai ne iš karto pasiekia bibliotekas, kadangi jų gavimo negalima perskirstyti pašto keliu. Papildomai taip pat gauta po 20 egz. kiekvieno „Kultūros barų“ numerio.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:	
Visame CBS fonde – 4%	Miesto bibliotekoje – 2 %
Savivaldybės VB – 4%	Kaimo bibliotekose – 4%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina –7,85 Eur (2019 m. - 6,15 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 8,59 Eur (2018 m. - 8,11 eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti (be periodikos):

- Iš viso – 1,84 Eur (viso 68 505,52 Eur)
- Valstybės biudžeto lėšos – 1,67 Eur (viso 62 301,08 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
  - Kultūros ministerijos skirtų lėšų – 0,94 Eur (viso 34 865,00 Eur)
  - Valstybės vardu pasiskolintų lėšų – 0,69 Eur (viso 25 704,00 Eur)
- Bendros Kultūros ministerijos lėšos – 1,63 Eur (viso 60 569,00 Eur)
  - Valstybės biudžeto lėšos – 0,05 Eur (viso 1 732,08 Eur) (be KM skirtų lėšų)
  -
- Iš kitų lėšų – 0,14 Eur (viso 5 217,95 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,00 Eur (be periodikos).

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- iš viso – 10,95 Eur
- iš LR kultūros ministerijos skirtų lėšų (bendrai) – 9,68 Eur.

3.3. Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **8 541 fiz. vnt.** 464 paskutiniai pav. už 3 380,53 Eur. Iš jų:
  - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **472 fiz. vnt.– 327 pav.**
  - Miesto bibliotekoje – **627 fiz. vnt. – 420 pav.**
  - Kaimo bibliotekose – **7 442 fiz. vnt. – 307 pav.**
- Nurašymas be perdavimo į atsarginį fondą – **8 532 fiz.vnt.** – 3 346,34 Eur .

Nurašymo priežastys:

Priežastis	Skaičius fiz. vnt.	Procentas	Priežastis	Skaičius fiz. vnt.	Procentas
Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	6 672	78%	Perduoti į mainų fondą, kitas bibliotekas	63	1%
Praradę aktualumą dokumentai	1 447	17%	Vartotojų prarasti dokumentai	109	1%
Perduoti į atsarginį fondą	9		Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai	241	3%

Per ataskaitinius metus gautų dokumentų skaičius viršijo nurašytų dokumentų skaičių. Lyginant su praeitais metais, į mainų ir atsarginį fondus nurašytas nedidelis kiekis dokumentų, kurių pagrindą sudaro dokumentai iš viešosios bibliotekos fondų.

Pagrindinė nurašymo priežastis, kaip ir kasmet, susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai. Daugiausiai dokumentų šia priežastimi atrinkta ir nurašyta iš bibliotekų, kuriose vyko fondų patikrinimai ir bibliotekų, kurios kėlėsi į kitas patalpas – Žibartonių, Linkaučių ir Krekenavos. Lyginant su praėjusiais, 2019 metais, ataskaitiniais metais susidėvėjusių dokumentų nurašyta mažiau - 1 316 vienetais.

Praradusių aktualumą dokumentų nurašyta panašiai - 74 vienetais mažiau. Praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti iš 24 bibliotekų fondų. Vietoj 109 egz. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė tiek pat – 109 naujais leidiniais.

Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti 241 dokumentai (trūkumas) iš Dembavos, Geležių, Smilgių bei viešosios bibliotekos informacinių leidinių fondų.

3.4. Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,01
  - Savivaldybės viešoji biblioteka – 1,01
  - Miesto bibliotekoje– 0,95
  - Kaimo bibliotekose– 1,02

- Fondo panaudojimo koeficientas:

	Bendrai CBS fonde	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekose	Kaimo bibliotekose
Grožinės literatūros	0,66	1,28	0,82	0,54
Teminės literatūros	1,81	0,73	1,38	2,16
Periodinių leidinių	10	10	-	-

3.5. Mainų fondas

Mainų fonde yra 16 958 fiz. vnt. dokumentų.

- Per metus gauta – 63 fiz. vnt.
- Per metus nurašyta – 0 fiz. vnt.

Mainų fondas pasipildė dokumentais iš: viešosios bibliotekos – 8 685 fiz.vnt. (iš jų 2 819 -garsiniai dokumentai); Nevėžio – 11 fiz.vnt., Perekšlių – 75 fiz.vnt., Smilgių – 89 fiz.vnt., Šilagalio – 14 fiz.vnt.

Ataskaitiniais metais Mainų fondas pasipildė tik dokumentais iš *viešosios bibliotekos – 63 fiz.vnt. Iš jų: 57 fiz.vnt. iš informacinių leidinių fondo ir 6 fiz.vnt. iš abonemento.*

3.6. Atsarginis fondas

- Sukaupta 4 472 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 9 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta 0 fiz. vnt. dokumentų.

Atsarginis fondas pasipildė dokumentais iš viešosios bibliotekos informacinių leidinių fondo.

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

4.1. Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius

2020 m. gyventojų, Gyventojų registro duomenimis, deklaravusių gyvenamąjį vietą rajone skaičius neviršijo 38 tūkst.

Vartotojų sutelkimas:

Bendras	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
17%:	13%	14%

Pagrindiniai veiksniai įtakojantys sutelkimo rodiklius:

- Žemas rajono gyventojų tankumo rodiklis (16,4), lemia nedidelį gyventojų sutelkimo procentą bibliotekose. Ataskaitiniais metais jis šiek tiek pakilo, nes sumažėjo registruotų rajone gyventojų skaičius;
- Migracija, demografiniai procesai lemia ne itin didelį gyventojų, besilankančių bibliotekose, procentą.
- Situaciją sunkina ir infrastruktūrinės problemos: nuošalesnių gyvenviečių gyventojams, ypač vyresnio amžiaus, sudėtinga pasiekti seniūnijų centruose esančias bibliotekas dėl prasto susisiekimo. Karantino metu, ribojant susisiekimą, į kaimo vietas nevyko viešasis transportas.

4.2. Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020	6 257	1 332	368	4 557
2019	6 575	1 472	355	4 748
2018	7 045	1 502	408	5 135

Bibliotekos, atsižvelgdamos į visuomenės procesus, stengiasi savo veiklą kreipti, taip, kad būtų įdomios ir naudingos vietos bendruomenėms. Organizuoja edukacinius užsiėmimus, vykdo skaitmeninio raštingumo mokymus, ruošia ir įgyvendina projektus, vykdo neformalias veiklas vaikams ir suaugusiems. Pastebima, kad ir kitose (Piniavos, Daukniūnų, Molainių bibliotekos) bibliotekose pradėjus sistemingai organizuoti mokymus, skaitytojų padaugėjo

Ataskaitiniais metais skaitytojų padaugėjo Naujamiesčio bibliotekoje – (+80) buvo organizuojami skaitmeniniai mokymai įvairioms amžiaus grupėms, vietos profesinėms bendruomenėms. Gyventojai, per naują paslaugą „atrado“ biblioteką.

Smilgių bibliotekoje, pasikeitus darbuotojui ir bibliotekai persikėlus į naujas patalpas, prasidėjo nuosekli veikla, užtikrinanti pastovias paslaugas skaitytojams. Šilų bibliotekoje, prasidėjus pandemijai, aktyviais skaitytojais tapo darbo netekę gyventojai.

Ataskaitiniais metais bibliotekos rodikliams esminės įtakos turėjo prasidėjusi COVID 19 pandemija ir su ja susiję ribojimai. Įtakos vartotojų skaičiui turėjo ir bibliotekose vykstantys remonto darbai, darbuotojų kaita ir nedarbingumas. Taip pat svarbūs buvo ir jau eilę metų visuomenėje vykstantys demografiniai ir socialiniai procesai.

Ataskaitiniais metais vartotojų skaičius rajono bibliotekose sumažėjo 5%.

Viešojoje bibliotekoje 2020 metais skaitė 1332 registruoti vartotojai. t.y. 140 vartotoju mažiau negu 2019 metais.

Vartotojų skaičius - 1332 Iš jų:	
Perregistruoti vartotojai - 1120	Naujai užregistruoti vartotojai - 212

Lyginant su 2019 m. persiregistruota 54 skaitytojais mažiau, o naujų skaitytojų užregistruota net 86 mažiau. Matomai, COVID-19 pandemijos metu, skaitytojai lankė dažniausia vieną biblioteką, o nesinaudojo kelių bibliotekų paslaugomis. Registruotų vartotojų skaičius nuo 2015 metų didėjęs, šiais metais, dėl jau anksčiau minėtų priežasčių, krito žemiau 2015 m. lygio.

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2020	10	18	6	1	0	1
2019	7	22	5	1	0	1
2018	6	21	6	1	1	1

4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai

Rajono bibliotekose skaitytojai skirstomi pagal grupes taip:

- *vaikai iki 14,*
- *9 – 12 kl. moksleiviai,*
- *studijuojantys asmenys,*
- *dirbantieji,*
- *laikiniai nedirbantys asmenys,*
- *pensininkai.*

Analizuojant rajono bibliotekų vartotojų sudėtį, galima išskirti dvi didžiausias grupes – *dirbančius asmenis*, jų 2020 m. registruota 2 306, ir *skaitytojus vaikus iki 14 m.* – 1 839. Jei anksčiau vaikų skaitytojų buvo registruojama daugiausiai, tai šįmet jie pagal gausumą liko antri. Šią situaciją labiausiai įtakojo karantinas, nes dažnai knygų vaikams paimti atvykdavo tėvai, todėl jie knygas užsakydavo ir imdavo savo vardu, taip vaikai liko neperregistruoti

Kitų vartotojų grupių pasiskirstymas:

pensininkai, neįgalieji – 1 016, (2019 m. – 971, 2018 m. – 987, 2017 m. – 1 023)

laikiniai nedirbantys asmenys– 587 (2019 m. – 584, 2018 m. – 670, 2017 m. – 733)

Atitinkamai 9-12 kl. moksleivių ir studentų buvo 375 ir 134. Palyginimui 2019 m. - 438 ir 163, 2018 m. 462 ir 207, 2017 m.: 521 ir 240. Besimokančiųjų mažėja jau keleri metai. Manome, kad tai susiję su demografinė situacija bei jaunimo galimybėmis naudotis išmaniaisiais įrenginiais ir kitais informacijos paieškos būdais.

4.4. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2020	78 082	13 423	4 539	60 125
2019	123 262	23 467	7 608	92 187
2018	136 034	21 303	8 234	106 497

2020-ųjų metų skaitytojų apsilankymų su ankstesniųjų metų skaičius sudėtinga lyginti. Dėl ekstremalios situacijos, užsivėrus bibliotekų durims, lankytojų skaičius krito drastiškai: dėl nepalankios epideminės COVID-19 ligos situacijos, du kartus šalyje buvo paskelbtas karantinas

Ataskaitiniais metais daug lankytojų netekome ir negalėdami organizuoti susitikimų, pristatymų ir kitų renginių. Tarp abiejų karantinų tęsėsi ekstremali situacija, kurios metu ribojami lankytojų srautai ir renginiai uždaroje patalpose. Dalis gyventojų jau ir spalio mėn. pradėjo vengti didesnių susibūrimų. Ypač sumažėjo vaikų apsilankymų – pamokos vyko nuotoliniu būdu, o spaudinius jiems parnešdavo tėvai.

Apibendrinant galima pasakyti, kad gyventojai stengdavosi ateiti kuo rečiau, būti trumpai ir pasiimti vienu metu daugiau knygų.

Apsilankymų sumažėjo 36%.

Žinoma, lankytojų, o ir kitų rodiklių skaičių mažino ne tik pandemija, bet ir dėl darbuotojų nedarbingumo, remontų uždarytos bibliotekos. Dėl šių priežasčių rodikliai bibliotekose mažėjo:

Biblioteka	Vartotojų pokytis	Apsilankymų pokytis
Dembavos (remontas, nedarbingumas)	-37	-1 090
Tiltgalių (nedarbingumas)	-17	-1 641
Žibartonių (nedarbingumas, remontai)	-17	-842
Liūdynė (nedarbingumas, ribotas darbo laikas)	-50	-2 363

2020 metais Viešojoje bibliotekoje apsilankė **13 423 lankytojas**, t.y. 7 978 lankytojais mažiau negu 2019 metais. Jei anksčiau lankytojai į biblioteką ateidavo turėdami tikslą – pasiskolinti bibliotekos spaudinių ar pasinaudoti jais vietoje, gauti informacijos, dalyvauti bibliotekos organizuotame renginyje, susitikti ir pabendrauti, pasinaudoti elektroninėmis bibliotekos paslaugomis, jaunimas ir vaikai – pažaisti kompiuterinius žaidimus, tėvai su mažais vaikais dalyvauti „Maminukų akademijos“ veiklose, robotikos užsiėmimuose ir kt., tai 202-aisiais visų šių veiklų beveik nebeliko

Analizuojant apsilankymus, būtina atsižvelgti ir į virtualių apsilankymų skaičių. Virtualių apsilankymų padaugėjo 2 539. Kadangi karantino metu renginiai persikėlė į virtualią erdvę, tai ir virtualių apsilankymų skaičius jų sąskaita padidėjo (+2 539). Bibliotekos žiniatinklio svetainėje fiksuoti 36 701, bibliotekos Yuotub ir Facebook kanalais transliuojamuose renginiuose – 754, Zoom, MS Teams platformoje - 200 virtualūs apsilankymai. Iš pateiktos diagramos matyti, kad virtualių apsilankymų kasmet vis daugėja, o nuo 2015 m. padaugėjo tris kartus.

4.4.1. Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2020	12	10	12	13
2019	18	15	21	19
2018	19	14	20	21

4.5. Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2020	224 808	41 154	15 931	167 723
2019	343 899	58 145	23 829	261 925

2018	403 031	63 021	21 595	318 415
------	---------	--------	--------	---------

Anksčiau išvardinti faktoriai nulėmė ne tik lankomumo, bet ir išduoties mažėjimą.

Per pirmąjį karantiną nuo kovo 15 d. iki gegužės 18 d. (2 mėn.) rajono bibliotekos neaptarnavo ir į patalpas visai neįsileido skaitytojų. Antrojo karantino metu, nuo lapkričio 4 d. iki metų galo, buvo išduodamos tik užsakytos knygos.

Apskaitant išduotį rajono bibliotekose taikomas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“. Ataskaitiniais metais dėl karantino ribojimų, vietoje skaitomų spaudinių išduotis stipriai sumažėjo. Kas atitinkamai mažino bendrą išduoties skaičių.

2020-aisiais išduotį mažino ne tik karantino ribojimai, bet ir bibliotekų remontai ir persikraustymo darbai, darbuotojų ligos.

Dembavos, Žibartonių bibliotekose vyko remonto, perkraustymo darbai, tad čia kurį laiką buvo neaptarnaujami lankytojai, neišduodami spaudiniai.

Viešojoje bibliotekoje 2020 metais vartotojams išduota 41 154 fiz. vnt., t.y. 16 991 fiz. vnt. mažiau negu 2019 m. Nagrinėjant dokumentų išduotį, stebima, kad pastaraisiais metais leidinių išduodama vis mažiau, tačiau 2020 m., dėl objektyvių priežasčių (Covid-19), šis pokytis labai ryškus.

4.5.1. Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2020	126 024	25 466	7 127	93 431
2019	133 523	32 329	7 455	93 739
2018	151 842	30 632	11 466	109 744

Išduotų į namus dokumentų skaičius sumažėjo 5%. Ženkiausiai šis rodiklis sumažėjo viešojoje bibliotekoje: vartotojams į namus išduota 25 466 fiz. vnt dokumentų, ir tai sudarė 62 proc. visos išduoties.

Kaimo ir miesto bibliotekose išduotis į namus sumažėjo nežymiai, manome, kad tam turėjo įtakos dėl skirtų papildomų lėšų padidėjusi naujų spaudinių skaitytojams pasiūla. Pastebėta, kad lankydamiesi rečiau, skaitytojai vienu kartu imdavo daugiau knygų.

Bibliotekose daugiausia skaitoma pramoginė, populiarioji pažintinė literatūra, populiarioji psichologija ir medicina. Meilės romanai ir toliau lieka populiarius tarp vidutinio amžiaus moterų. Visada madingos knygos apie tai, kaip išmokti gaminti ir kaip numesti svorio. Karantino metu, trūkstant gyvo bendravimo populiarios knygos savęs ir pasaulio pažinimui. Vyrų domisi populiariaja pažintine, istorine literatūra, ypač apie Antrąjį pasaulinį karą, svarbius Europos įvykius, taip pat mėgstamos žymių istorinių asmenybių biografijos, kelionių vadovai. Jaunimas skaito nuotykinę ir fantastinę literatūrą, istorinius trilerius. Populiarėja komiksai. Detektyvai - mėgstami visų.

Panagrinėjus skaitymo statistiką, matyti, kad moterys skaito kur kas daugiau nei vyrai. 71 proc. bibliotekos skaitytojų sudaro moterys. Ir net 79 proc. visų leidinių, išduodama taip pat moterims.

4.5.2. Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2020	98 784	15 688	8 804	74 292
2019	210 376	25 816	16 374	168 186
2018	251 189	32 389	10 129	208 671

Dėl karantino ribojimų, rajono bibliotekose vietoje išduodamų spaudinių skaičius sumažėjo 11 592 fiz. vnt.

Viešosios bibliotekos skaityklose skaityti 15 688 leidiniai, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, laikraščiai, kitiems vartotojams skaityti vietoje buvo patogiau. Iš lentelės galima palyginti išduoties pokyčius: per karantiną ilgą laiką neveikiant skaitykloms, dokumentų išduotis vietoje sumažėjo 10 128 fiz.vnt., ir tai sudarė net 60 proc. viso išduoties mažėjimo.

4.5.3. Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2020	103 749	25 860	8 803	69 086
2019	148 774	34 179	12 757	101 838
2018	165 011	34 629	11 228	119 154

Atsižvelgiant į pandemiją ir karantino ribojimus, grožinės literatūros išdavimas rajono bibliotekose sumažėjo 30 %. Literatūros išdavimas sumažėjo visų kategorijų bibliotekose.

2020 metais viešojoje bibliotekoje grožinės literatūros išduota 25 860 fiz. vnt., ir tai sudarė 63 % visos išduoties, o įvairių mokslo šakų literatūros išduota 15 294 fiz. vnt., t.y. 37 proc. visos išduoties. Paanalizavus LIBIS SAP duomenis, galima teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų. Lyginant su 2019 m., grožinės literatūros išduotis sumažėjo tik 24 %, o teminės literatūros 36 %.

2020 m. skaitomiausia knyga – Kristinos Sabaliauskaitės „Petro imperatorė“ (išduota 32). Tarp kitų skaitomų lietuvių autorių kūrinių paminėtini Irena Buivydaitė „Rožių dvaras“ (25), „Tikros ir netikros seserys“ (21); Dovydas Pancerosas, Birutė Davidonytė „Kabinetas 339“ (23). Skaitytojai su nekantrumu laukia eilėje ir skaito Juozo Baltušio „Vietoj dienoraščio 1970 - 1975“ (18), „Vietoj dienoraščio 1976 - 1983“ (13), „Vietoj dienoraščio 1984 - 1990“ (8), negąsdina net knygų storis (kiekviena po 1300 psl.).

Dažniausia skaitytojų pageidaujamos užsienio rašytojų knygos: Roxane Dhal „Perly žvejo dukra“ (31), Sandra Brovn „Pyktis“ (34), „Avarinis nusileidimas“ (27), Heather Morris „Aušvico tatuiruotojas“ (27) Liucinda Riley „Helenos paslaptis“ (26) ir kitos šios autorės istorijos. Emma Hannigan „Laiškai mano dukroms“ (24), Susan Meissner „Šilko siūlų dėžutė“ (24). Jei reikėtų rinkti populiariausią knygų autore, be konkurencijos ja taptų Lucinda Riley – net 5 knygos išduotos daugiau kaip 20 kartų.

Palyginus keletą metų skaitomiausių knygų sąrašus, matyti, kad su retomis išimtimis („Dievas keliauja inkognito“ (21) ir pan.), skaitomiausios yra naujos (2019 – 2020 m.), knygynuose, spaudoje ir internete populiarinamos knygos.

Priemonės, rajono gyventojų aprūpinimo spaudiniais gerinimui. Knygų keitimosi fondas (1F). „Knygų lagaminai“

2020 m. viešosios bibliotekos knygų keitimosi fonde 1F, buvo 1 592 fiz. vnt. knygų. Per metus fondas papildytas 188 knygomis. Fonde komplektuojamos knygos, kurios sulaukia populiarumo rajono skaitytojų tarpe. Naudojant šią paslaugą, rajono skaitytojai susipažįsta su įvairesne literatūra ir naujais knygų autoriais.

1F fondo pagrindu suformuota 11 „Knygų lagaminų“ suaugusiems ir 1 „Knygų lagaminas“ vaikams. Per ataskaitinius metus po du „Knygų lagaminus“ pabuvojo Gustonių, Vadoklių ir Paliūniškio bibliotekose ir po vieną Berniūnų, Gelažių, Jotainių, Liūdynės, Naujamiesčio, Pajsrčio, Smilgių, Šilų, Trakiškio bibliotekose. Metų bėgyje su „Knygų lagaminais“ 475 (2019 m. – 655) knygos pasiekė kaimo bibliotekų skaitytojus.

1F fondo panaudojimas labai didelis (144 proc.), nes knygos naujos ir populiarios, kai būna laisvos – išduodamos ir kitoms skaitytojų grupėms. „Knygų lagaminai“, keliaudami po bibliotekas, per keletą metų susidėvėjo ir teko pakeisti naujomis knygomis. Atnaujinti 3 „Knygų lagaminai“, susidėvėjusias knygas nurašant, perskaitytas knygas iš 1F fondo resursų pakeičiant naujomis. Tačiau pastebėjome, kad neįskaičiuojant „Knygų

lagaminų“, bibliotekų darbuotojai vis mažiau renkasi knygų iš 1F fondo. Išduoties tendencijos stebimos ir ieškoma sprendimų ateičiai.

4.5.4. Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2020	117 497	15 294	7 128	95 075
2019	195 125	23 966	11 072	160 087
2018	240 284	28 392	10 367	201 525

Periodiniai leidiniai yra apskaitoma kartu su temine literatūra, tad tikslinga manyti, kad didžiąją dalį teminės išduoties sudaro periodika.

Viešojoje bibliotekoje teminės literatūros išduotis LIBIS programoje taip pat apskaitoma kartu su periodika, kurios didelė dalis priskiriama mokslo šakoms, todėl mažėjant periodikos išdavimui, mažėja ir teminės literatūros išduoties rodikliai. Tikslios vien knygų (be periodikos) išduoties pagal turinį apskaityti negalima.

Pagal mokslo šakas daugiausia išduota literatūros visuomenės mokslų klausimais – 4 230 fiz. vnt., t.y. 28 proc. Visuomenės mokslų skyrius apima labai daug sričių, tai ir sociologija, politika, ekonomika, teisė, karyba, švietimas, etnografija, tautosaka, todėl natūralu, kad ir išduotis didžiausia.

Matematikos ir gamtos mokslų srities – 490 fiz.vnt., t.y. 3,2 proc. Matematikos ir gamtos mokslų skyrių sudaro labai konkretūs mokslai: matematika, astronomija, fizika, chemija ir kiti, o kadangi besimokančių ir studijuojančių skaitytojų skaičius mažas, tai ir poreikis bei panaudojimas šių sričių literatūros mažesnis.

Ataskaitiniais metais, siekiant išsiaiškinti atskirų mokslo šakų knygų panaudojimą, remdamasi LIBIS išduoties duomenimis, atlikta 3 ir 5 UDK skyriaus knygų skaitomumo analizė. Skyrių pasirinkimui įtakos turėjo tai, kad 2020 m. visuomenės mokslų (3) klausimais literatūros buvo išduota daugiausia – 4 230 fiz. vnt., o matematikos ir gamtos mokslų, mažiausia – 490 egz. Tyrimo objektas - 3 ir 5 UDK skyrių penkerių metų laikotarpio naujos knygos ir jų išduoties per penkerius metus rodikliai, t.y. panaudos koeficientas. Visuomenės mokslų (3) panaudojimo koeficientas – 3,9; matematikos ir gamtos mokslų (5) – 3,5. Iš visuomenės mokslų skaitytojus labiausia domina Politika (32) – 5, Karo menas, karo mokslai (35) - 5 panaudos koeficientas. Iš Gamtos mokslų (5) skyriaus didžiausias panaudos koeficientas: Botanika – 5,2 ir Geologija – 4,6. Esant tokiam mažam fondo panaudojimo koeficientų skirtumui, galime daryti išvadą, kad turimų knygų skaičius proporcingas jų išduočiai, kuo daugiau turime tos mokslo šakos knygu, tuo dažniau jos išduodamos. Taigi, knygos gamtos mokslų tema bibliotekoje yra aktualios. Tyrimo aprėptis nėra didelė, bet gauti rezultatai leis daryti sprendimus užsakant knygas.

4.5.6. Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2020	94 866	6 282	5 699	82 718
2019	159 937	10 561	8 881	140 495
2018	202 216	14 013	7 872	180 331

Rajono skaitytojų tarpe periodiniai leidiniai vis dar populiarūs. Nors dėl pandemijos sumažėjo jų išduotis, periodika 2020 m. rajone sudarė 42% nuo bendros išduoties. Aktualiausi - einamųjų metų periodiniai leidiniai.

Rajono bibliotekos ataskaitiniais metais gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį („Tėvynę“, „Panevėžio kraštą“, „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „TV antena“.

Rajono bibliotekose skaitytojai daugiausiai skaitė užprenumeruotus žurnalus „Edita“, „Ji“, „Žmonės“, „Moters savaitgalis“, „Namie ir sode“, „Prie kavos“ ir „Sodo spalvos“.

Viešojoje bibliotekoje dokumentų išduoties pagal rūšį santykis santykis, keitėsi išduodamų knygų naudai, jei 2019 m. knygų buvo išduota 82 proc., o periodikos – 18 proc., tai 2020 m.: knygų 85 proc., o periodikos – 15 proc.

Skaitytojams į namus buvo išduodami tik žurnalai. Juos domino naujais žurnalais, o išdavus į namus ir dar pridėjus karantinavimo laiką, kitiems skaitytojams jie būna ne be tokie aktualūs. Kasmet užsakydami žurnalus, atliekame išsamią turimų leidinių išduoties analizę.

Skaitomiausi - sodininkystės, namų ūkio tvarkymo, istoriniai, geografijos, kultūriniai žurnalai: „Rasos“ (140), „Namie ir sode“ (103), Stilius (89), „Sodo spalvos“ (76), „Mano namai“ (73), Savaitė (71), „Moteris“ (58), „Legendos“ (48) „Burda moden“ (38), „National geographic“ (41), „Iliustruotoji istorija“ (44). Kultūrinių leidinių išduotis į namus išlieka stabiliai maža: Literatūra ir menas 30 (2019 - 28), „Naujasis židinys – Aidai“ 20 (21), „Tarp knygų“ 16 (34), Metai 36 (29), Kultūros barai 19 (19), Nemunas 13 (15).

Iš laikraščių skaitomiausi: „Sekundė“, „Panevėžio rytas“, „Respublika“, „Valstiečių laikraštis“, „Ūkininko patarėjas“. Po pirmojo karantino nebeleidžiamas, skaitytojų tarpe buvęs labai populiarus „Panevėžio kontaktas“.

4.5.7. Kitų dokumentų išduotis:

Kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) ataskaitiniais metais išduota tik 47 fiz.vnt., t.y. 0,1 proc.

Daugiausiai išduodama dokumentų skaitmeninėse laikmenose. Maminukų akademijos lankytojai noriai skolinasi CD su pasakomis ir dainelėmis, o kadangi šiais metais vyko labai mažai „Maminukų akademijos“ užsiėmimų, tai ir CD išduota mažiau.

4.6. Skaitomumas

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
36	31	43	37

4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2020 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
434		41	19	374
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
182		25	7	150

4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų pravestų apmokymų bendra trukmė iš viso – 1 158 val.

Viešojoje bibliotekoje – 191 val.

Kaimo bibliotekose – 836 val.

Miesto bibliotekoje – 131 val.

2020-aisiais, kaip ir ankstesniais metais, nemažas vartotojų mokymams skirtų valandų skaičius sietinas su vykdomo „Prisijungusi Lietuva“ projekto veiklomis: akcijomis ir mokymais gyventojams, vykdančiomis skaitmeninio raštingumo veiklas. Skaičius šiek tiek sumažėjo, dėl karantino sumažėjus apmokomų grupių skaičiui.

Vartotojų bibliotekose mokymai skirti norintiems susipažinti su bibliotekos paslaugomis ir išmokyti jomis naudotis, susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Bibliotekose, ypač veikiančiose vienose patalpose su ugdymo įstaigomis dažnos ikimokyklinio amžiaus ir pradinukų ekskursijos (Piniavos, Dembavos bibliotekose), informacinės valandos vyresnio amžiaus moksleiviams (Ramygalos, Viešojoje bibliotekose).

Mokymai organizuojami ir grupėms (ekskursija po biblioteką, skaitmeninio raštingumo, robotikos užsiėmimai) ir individualūs (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu).

Kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo mokymai

Skaitmeninio raštingumo mokymai rajono bibliotekose rengiami nuo 2009-ųjų metų. Bibliotekos ir įvairios organizacijos rengia projektus, skatinančius gyventojus gerinti skaitmeninio raštingumo įgūdžius. 2018 m. startavęs projektas „Prisijungusi Lietuva“ vykdo bibliotekose skaitmeninio raštingumo mokymus gyventojams.

2020 metais mokymuose dalyvavo bei buvo konsultuoti 2 799 gyventojai. Iš jų:

- Mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius – 1 351 (2019 m. – 519);

Vykdančiam projektui „Prisijungusi Lietuva“ veiklas mokymo, programose, skirtose pradedantiesiems (18 val.) ir pažengusiems (po 6 val.) dalyvavo 131 grupė rajono gyventojų.

- Konsultacijas pateikusių ir konsultuotų gyventojų skaičius – 1 448 (2019 m. - 3 105).

Dažnam vartotojui reikėjo pagelbėti kuriant elektroninį paštą, socialinį tinklą, padėti pasinaudoti kitomis el. paslaugomis.

Ataskaitiniais metais, dėl karantino ribojimų teko stabdyti nemažai suplanuotų skaitmeninio raštingumo mokymų. Projekto „Prisijungusi Lietuva“ komanda sudarė galimybę gyventojus mokyti nuotoliniu būdu. Grupės nuotoliniam mokymuisi buvo surinktos viešojoje ir Smilgių bibliotekose. Dėl karantino neįvyko suplanuotos projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu“ veiklos. Iš jų tik „Robotikos laboratorijos“ pradedantiesiems su Lego Education WeDo 2.0. įvyko 6 užsiėmimai.

Karantino metu, padaugėjo konsultacijų telefonu: kaip naudotis sveikatos paslaugomis internetu, peržiūrėti savo ligos istoriją. Bibliotekos darbuotojos teigia neretai netgi perimančios ir kitų institucijų funkcijas, suteikdamos informaciją gyventojams, kaip susimokėti mokesčius, deklaruoti pajamas, registruotis darbo biržoje ir pan. Labai intensyviai telefonu ir virtualiai (sukurta atmintinė) skaitytojai mokyti naudotis elektroniniu katalogu, susirasti norimą leidinį, jį užsakyti, o jei nėra laisvo – rezervuoti.

Dėl karantino ribojimų nutrūko jau 12 metų vykęs rajono bibliotekos ir Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos skyriaus bendradarbiavimas. Tik Karsakiškio bibliotekoje įvyko nuotolinės konsultacijos su VMI specialiste A.Kiškiene. Dėl riboto laiko ir galimybių buvo konsultuota tik 5 gyventojai.

4.9.TBA.

Metai	2020	2019	2018	2017	2016 m.
Abonentų skaičius	4	3	2	3	7
Išsiųsta užsakymų	58	45	37	52	121
Gauta dokumentų	57	45	36	51	115
Originalų	56	42	33	45	95
Kopijų	1	3	3	6	20
Gauta neigiamų	1	0	1	1	6

2020 m., vykdant tarpbibliotekinio abonemento paslaugą, į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 58 dokumentų užsakymai. Gauta 57 dokumentai: 56 originalai ir 1 kopija. Neigiamų atsakymų – 1: dokumento - vienintelio egzemplioriaus - nesiuntė jį turėjusi biblioteka.

Viešosios bibliotekos ir 7 kaimo bibliotekų skaitytojai naudojami kitų bibliotekų sukauptais dokumentais, kurių neturi juos aptarnaujanti biblioteka.

Viešosios bibliotekos skaitytojams gauta 17 dokumentų. Kaimo bibliotekos gavo 41 dokumentą. Iš jų daugiausiai:

- Karsakiškio – 12;
- Molainių – 11;
- Ramygalos – 8;

Knygas buvo skolintos iš Pakruojo J.Paukštelio viešosios bibliotekos (1), Lietuvos technikos bibliotekos (2), Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos (2 skenuoti dokumentai), Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos (53).

Dokumentai užsakomi naudojantis LIBIS elektroniniais katalogais, apskaitomi Tarpbibliotekinio skolinimosi posistemi (TBA). Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos, bei greitėjančio gyvenimo tempo, TBA paslaugos apimtys nėra didelės.

Priežastys:

- *virtotojai nenori laukti kelių dienų, kol knyga bus atsiųsta ir ieško kitų būdų reikiamai informacijai gauti.*
- *Paslauga yra mokama. Visiems vartotojams TBA paslauga yra mokama. Vartotojas turi mokėti už persiuntimo išlaidas, mokestį už kopijas, ar skenavimą. Iš Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos knygas pasiimdavo patys. Todėl ir naudotasi daugiausia šios bibliotekos TBA paslaugomis.*

4.10. Renginiai

2020 metais suorganizuoti 1 323 renginiai (2019 m. -1 693).

Renginiai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso renginių: iš jų	1 323	136	80	1 107
Virtualių	467	49	26	392
Žodinių	472	70	47	355
Vaizdinių	469	65	23	381
Kompleksinių	398	1	10	387

Lankytojų skaičius	14 220	799	683	12 738
Virtualių lankytojų skaičius	30 044	8 059	3 122	18 863

Bibliotekoms vis aktyviau tampant ne tik knygų saugykla, bet ir erdvėmis, kurioje eksponuojamos parodos, vyksta patys įvairiausi renginiai, lankytojams suteikiama galimybė tobulėti dvasiškai, pajusti bendravimo malonumą, turiningai praleisti laisvalaikį.

Tačiau dėl visą pasaulį apėmusios pandemijos šių funkcijų įgyvendinimas bibliotekai tapo tikru iššūkiu ir, nors persikėlus dirbti į virtualią erdvę, su tais iššūkiais buvo susidorota, pasikeitęs darbo pobūdis ne visada tenkino lankytojus ir pačius bibliotekininkus. Virtualioje erdvėje vykstantys renginiai neleidžia pajusti bendravimo malonumo taip, kaip tai būtų galima pajusti gyvai, ypač nesuteikia tokio malonumo virtualios parodos. Bet teko taikytis su esama situacija, atsižvelgti į kitas laikmečio aktualijas. 2020-ieji Lietuvos Respublikos Seimo buvo paskelbti Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais, Tautodailės metais, Lietuvos steigiamojo Seimo šimtmečio metais, Eugenijos Šimkūnaitės metais, UNESCO Pasaulio paveldo Lietuvoje metais, Ateitininkų metais ir kt. Buvo minimas poeto Just. Marcinkevičiaus jubiliejus, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-metis ir kitos svarbios ir minėtinos datos.

Karantino ribojimai gerokai sumažino renginių skaičių bibliotekose, tad siekiant lankytojus informuoti, palaikyti ryšį su jais, dalį renginių į virtualią erdvę perkėlė ir mūsų bibliotekos.

2020-aisiais rajono viešojoje bibliotekoje suaugusiems viso buvo surengti 78 renginiai, iš jų – 28 parodos (palyginimui: 2019-aisiais atitinkamai 97 ir 38), kuriuose apsilankė 431 lankytojas. Reikia pridurti, kad didžioji dalis šių renginių ir parodų vyko virtualioje erdvėje. Dalį renginių gyvai spėta surengti metų pradžioje ir vasarą šiek tiek atlaisvinus karantino ribojimus. Metai pradėti tradicine Ramygalos keramikų klubo „Savos ervės“ vasaros plenero kūrybos darbų paroda „Keramikos ir muzikos sintezė“. Jau neskaičiuojam metų, kiek vyksta bibliotekos bendravimas su šiais kūrybingais menininkais, kasmet jų vasaros kūrybinių stovyklų metu sukurti darbai metų sandūroje būna eksponuojami bibliotekoje. Parodoje buvo eksponuojami keramikų sukurti patys įvairiausi muzikos instrumentai. Ir jie visi grojo. Parodos pristatymas tikrai buvo įspūdingas, nes atvyko didžioji plenero dalyvių dalis.

Kaip ir kasmet vasarį buvo pasikeista parodomis su projekto Sister Libraries NAPLE - bibliotekų seserystės – partnere, Slovėnijos Škofja Lokos miesto Ivan Tavčar vardo biblioteka. Viešojoje bibliotekoje buvo surengta Martin Eniko (Slovėnija) piešinių paroda „Senieji Slovėnijos amatai“. Pieštuku piešti Martino darbai atlikti gana meniškai ir puikiai derėjo prie ramygaliečių keramikos (kurį laiką šios parodos buvo eksponuojamos kartu). Į Slovėniją buvo nusiųsta gamtos fotografo krekėnaviečio Algimanto Lūžos fotografijų paroda „LIETUVA PASAULIU: Krekenavos regioninio parko ir Isos slėnio vaizdai“. Prieš tai autoriaus paroda „Vandens virpesiai“ eksponuota ir viešojoje bibliotekoje. Apie keitimąsi parodomis su Slovėnija publikuotas straipsnis NAPLE puslapyje – <https://www.naplesisterlibraries.org>.

Kovo mėnesį pradėta eksponuoti Sviatoslavo Rericho tapybos reprodukcijų paroda „Grožio šauklis“, parengta Lietuvos Rericho draugijos ir Taikos Vėliavos Komiteto, veikė bibliotekoje net tris mėnesius.

2020-ieji buvo paskelbti Tautodailės metais. Panevėžio kraštas turi daug žymių kūrėjų, kurių darbus verta rodyti plačiai visuomenei. Net tris parodas buvo spėta surengti pandemijai kiek atsitraukus. Tai buvo smilgiečio tautodailininko Kęstučio Vaičiūno tapybos darbų paroda „Laiko atspindžiai“, skirta kūrėjo jubiliejui, rokiškietės Birutės Dapkienės kūrybos darbų paroda „Laisva kaip vėjas“. Abu kūrėjai surengė savo darbų pristatymus. Pati įspūdingiausia, ko gero, tautodailininko iš Ukmergės Rimanto Zinkevičiaus medinių angelų paroda „Medžio grožis angeluose“. Gaila, kad ji buvo eksponuojama jau karantino sąlygomis ir pamatyti nerealius kūrinius galėjo labai ribotas žmonių skaičius. Buvo parengtas ir virtualus parodos pristatymas.

Paminėtinos ir ramygalietės Astos Ulytės tapybos darbų paroda „Liepa“, Lukrecijos Dūdienės fotografijų paroda „Savęs beiškant“.

Bendradarbiaujant su Panevėžio miesto Kraštotyros muziejumi, eksponuota jų paruošta kilnojamoji paroda „Panevėžio žydų bendruomenė praeitis“, skirta Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metams“.

Paroda taip pat buvo pristatyta virtualiai bibliotekos svetainėje ir socialinio tinklo paskyroje. Abonemente surengta literatūros paroda „Prarasto pasaulio aidas“, skirta tai pačiai temai. Panevėžio rajono biblioteka visuomet stengiasi pastebėti savo rajono kūrėjus. Atskaitiniais metais bibliotekoje eksponuota Upytės Antano Belazaro pagrindinės mokyklos dailės mokytojos Rūtos Grybienės tapybos darbų paroda „Kalba spalvos“. Parodos pristatyme dalyvavo poetas Gintaras Karlauskas, kurio keletą poezijos knygelėlių parodos autorė yra iliustravusi.

Dėl pandemijos teko atsisakyti jau tradicinių, ne vienerius metus rengiamų parodų. Nebuvo spėta surengti Panevėžio Vyt. Mikalausko menų gimnazijos moksleivių, Ramygalos klubo „Savos erdvės“ vasaros plenero kūrėjų parodų.

Dalis literatūrinių parodų irgi persikėlė į virtualiąją erdvę. Metų pradžioje dar spėta surengti populiarios negrožinės literatūros parodą „Neskaitantiems minčių - ką skaito kiti“, parodą „Pamatykite Lietuvą kitokią“, kurioje pristatyti stereoskopinės fotografijos albumai. Parodoje „Garsiausia Lietuvos meilės istorija“ pateikta medžiaga, skirta Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės gimimo 500-osioms metinėms paminėti, Karaliaus Mindaugo karūnavimo dienai skirta paroda „Mindaugo Lietuva“. Eugenijos Šimkūnaitės metams paminėti parengta paroda, kuri vėliau perkelta ir į virtualiąją erdvę „Žymiai žolininkei atminti“. Parodoje pateikta nuoroda į rež. H. Šablevičiaus dokumentinį filmą „Žiniuonė“ (suderinus su kinofondu).

Poetų Pauliaus Širvio 100-mečiui paminėti abonemente surengta paroda „Didelio gyvenimo nuotrūpos“. UNESCO Pasaulio paveldo metams Lietuvoje parengta paroda „Pasaulio paveldas: praeities dovana ateičiai“, žymaus fotomenininko Algimanto Aleksandravičiaus 60-mečiui paminėti skirta autoriaus fotoalbumų paroda „Algimanto Aleksandravičiaus Lietuva“. Šia paroda paminimas ir Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30- metis.

Paminėtinos ir kraštotyrinės parodos, kaip antai: „Lietuvybės puoselėtoja“, skirta lietuviybės puoselėtojos vienuolės Marijos Kaupaitės 140-mečiui, „Skulptorius Gediminas Karalius – Panevėžio rajono Garbės pilietis“, „Tik laisvi užaugam dideli“, skirta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 30- mečiui. Smilgiečio tautodailininko Kęstučio Vaičiūno jubiliejus buvo paminėtas literatūros dokumentų paroda „Laimingas tapydamas“, veikusia kartu su autoriaus kūrybos paroda.

Išpopuliarėjo teminės knygų apžvalgos, skelbiamos bibliotekos puslapyje ir FB paskyroje. Šiemet jų buvo šešios: „Apie knygas, kantriai laukiančias bibliotekoje. Ką skaitysime karantinui pasibaigus“, „Apie knygas ir skaitymą pandemijos metu“, „Susipažinkite – knygų naujienos virtualiai“, „Knygų metas. Ilgiems Advento vakarams“ ir kt.

Kuriama filmuota medžiaga, kuri skelbiama bibliotekos svetainėje. Galima paminėti virtualius poezijos skaitymus, kuriuos inicijavo „Poetinio Druskininkų rudens“ organizatoriai. Vadinosi „Poezija prie lango“: papasakok man eilėraščių.“ Savo mėgstamą poeziją skaitė bibliotekos darbuotojai B. Kronienė, G. Slivkienė, A. Daukša. Šie skaitymai ne tik buvo skelbti bibliotekos puslapyje, bet išsiųsti ir į Druskininkus.

Minint Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, įsijungta į akciją „Lietuva skaito: lietuvių klasikų kūryba“. Medžiaga patalpinta Youtube sklaidos kanale.

Nacionalinei jubiliejinei bibliotekų savaitei, kurios tema „Kaip pasikeitėme per 20 metų“, buvo sukurta filmuota medžiaga Atgal į ateitį“ ir keli, anksčiau bibliotekose viešėjusių rašytojų vizualiniai pristatymai „Bibliotekoje prieš.... metų“. Taip buvo pristatyti poetai Elena Mezginaitė, Sigitas Geda, rašytojos Aldona Ruseckaitė, Kristina Gudonytė (virtualioje erdvėje).

Įsijungus į Žmogaus teisių dokumentinio kino festivalio „Nepatogus kinas“ veiklas, bibliotekos lankytojai turėjo galimybę visą festivalio laiką bibliotekos interneto svetainėje žiūrėti naujausius dokumentinius filmus iš viso pasaulio. Užfiksuotos 24 peržiūros.

Vykdamas PAVB projektą „Literatūros ir kino dienos“, bibliotekos lankytojai turėjo galimybę susitikti su knygos „Jono Meko aukso vidurys“ autoriumi J. Čičeliu ir Panevėžio dramos teatro aktore Asta Preidyte, kuri skaitė Jono Meko laiškus. Renginys buvo transliuojamas ir virtualiai.

2020-aisiais minėta graži data – Panevėžio rajono 70-metis. Ta proga buvo surengtas renginių ciklas „Panevėžio rajonas: datos, įvykiai, žmonės“. 1-oje dalyje buvo bibliotekos svetainėje virtualiai pristatyta

kraštietė dailininkė grafikė, knygų iliustratorė, Nacionalinės premijos laureatė Birutė Žilytė, 2-oje -fotografo natūralisto Algimanto Lūžos dovana Panevėžio rajonui – „Susitikimas su autoriais ir naujausių fotografijų albumų sutiktuvės“ skaitykloje ir 3-ioje – kilnojamoji kraštotyros dokumentų paroda „Panevėžio rajonas: istorinis kaleidoskopas“ eksponuojama Panevėžio rajono savivaldybėje.

Kaip ir kasmet vyko G. Petkevičaitės – Bitės literatūrinės premijos įteikimo šventė Puziniškio muziejuje (G.Petkevičaitės-Bitės gimtinėje). 32 premija buvo įteikta Dainai Opolskaitei už knygą „Dienų piramidės“. Tačiau tradicinė bibliotekininkų šventė „Ištikimi knygai“ vyko jau virtualiai.

Tiesioginėmis transliacijomis paminėtos „Senjorų dienos internete“ bei „Saugesnio interneto savaitė“.

Apibendrinant renginių ir parodų vyksmą 2020-aisiais metai viešojoje bibliotekoje reikia pažymėti, kad persikėlimas į virtualią erdvę darbuotojams buvo nemažas iššūkis, bet atsirado naujos formos, kurios, jei ir ne visada pasiteisino, bet tai buvo geriausia ką galima tokiomis ekstremaliomis sąlygomis nuveikti. Virtualios parodos ar renginio privalumas, kad įrašas virtualioje erdvėje pasiekiamas ilgą laiką.

Kaimo bibliotekoms teko perorientuoti veiklas į virtualią erdvę, kuri tapo ryšiu su skaitytojais. Teko dėmesį sukcentruoti į savo bibliotekų socialines paskyras (FB), ir kvieisti skaitytojus tokiu būdu dalyvauti renginiuose, susipažinti su parodomis, naujomis knygomis.

Nelengva buvo persiorientuoti tiek bibliotekininkams, tiek skaitytojams: visi buvo įpratę prie gyvo kontakto, dalis gyventojų, ypač senyvo amžiaus, dar nėra įpratę pilnai naudotis technologijomis. Tačiau bibliotekoms paskelbus konkursą „Gyvenu ir kuriu“, kuris kvietė fotografuoti savo kūrybinius darbus ir siųsti bibliotekoms, gyventojų tarpe sukėlė didelį susidomėjimą ir bibliotekų FB pasipuošė gražiausiais atsiųstais darbais. Susidomėjimą patvirtino dideli peržiūrų ir pasidalinimų skaičiai.

Akcijos, konkursai – buvo populiarūs renginių forma virtualioje erdvėje. Išradingai juos organizavo Karsakiškio biblioteka. Konkurse „Aš skaitau“ – kvietė vaikus ir jaunimą atsiųsti audioįrašą su įskaitytu patikusios knygos tekstu; akcijoje „Mano tėviškė senuose albumuose“ – dalyviai siuntė senas nuotraukas su įvairiais krašto vaizdais. Biblioteka ruošė virtualioje erdvėje atsiųstus nuotraukų pristatymus, ir tai sukėlė didelį susidomėjimą. Populiari buvo virtuali foto paroda „Nostalgija“, skirta Panevėžio rajono savivaldybės 70-mečiui. Minint šią datą, dauguma rajono bibliotekų dalinosi faktais ir nuotraukomis, fiksuojančiomis minėto laikotarpio svarbius vietovių visuomeninius, kultūrinius faktus.

Labai įdomūs skaitytojams pristatymai vyksta Smilgių bibliotekos FB. Gyventojai įsitraukia į kūrybingai sugalvotas akcijas, pvz. „Aktyvaus skaitymo konkursui“ buvo sugalvotos skaitymo strategijos – intelektualiai įrankiai, kuriais „atrakinamas tekstas“. Jie buvo taikomi skaitant kraštiečio Monsinjoro Petro Kuzmicko atsiminimus, užduodant klausimus ir siejant su vaizdu. Tai buvo įdomus, įtraukiantis užsiėmimas visiems virtualios bibliotekos lankytojams. Verti dėmesio ir kiti Smilgių bibliotekos virtualūs užsiėmimai – „Tobulėkime IT srityje kartu su Smilgių biblioteka“ – mokantis su vietos e skaute technologinių gudrybių; „Judėk su Smilgių biblioteka“ – kartu su skaitytojais žymių krašto objektų lankymas; įdomūs autografuotų knygų pristatymai, kraštiečių gyvenimo istorijų paskelbimas, Kahoot viktorinos. Vasaros skaitymo iššūkis čia irgi sulaukė susidomėjimo, skelbiant rubriką „Žmonių portretai“.

Tautodailės metais buvo planuota daug renginių, pristatančių vietos amatininkus, kūrėjus. Dauguma bibliotekų, nesant galimybei ruošti gyvų renginių, fotografavo kūrėjų darbus ir pristatė virtualioje erdvėje. Taip buvo pristatyti „Ramygalos krašto medžio meistrai“, paliūniškietei tautodailininkei Stasei Blažienei skirta paroda „Dievo dovana“ ir kt.

Išskirtinio dėmesio sulaukė Miežiškių bibliotekos kartu su kultūros centru sukurtas virtualus renginys „Kaip mes ruošiamės Kalėdoms“, kuriame bibliotekininkė Violeta Karklytė pristatė kalėdinio atviruko istoriją ir kalėdinio atviruko gamybą.

Bibliotekos savo skaitytojus stengėsi įtraukti į tradicinius „Šiaurės šalių literatūros savaitės“, „Nacionalinės bibliotekų savaitės“, „Metų“ knygų rinkimų renginius, akcijas.

Daugumai pasirodė įdomus kvietimas prisijungti prie Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos sumanytos ir visoje Lietuvoje skelbiamos akcijos-konkurso „Koduota knygos žinutė“.

Bibliotekos kvietė savo skaitytojus įsijungti į projekto „Prisijungusi Lietuva“ transliuojamus seminarus. Aktyvūs buvo Vadoklių bibliotekos senjorai, o viena vadokietė už teisingą atsakymą gavo dovaną iš projekto rengėjų.

Keliose rajono bibliotekose gyventojai turėjo galimybę dalyvauti įdomiuose edukaciniuose veiklose, kurias organizavo rajono viešosios biblioteka vykdomu projektu „Rajono gyventojams – kūrybos ir žinių erdvės bibliotekose“. Paminėtinas užsiėmimas Ramygalos bibliotekoje „Terapija Tau: augalų komponavimas“, kurio metu lektorė- floristė Jurgita Jurėnienė supažindino su įvairiais dekoratyviniais augalais, teigiamai veikiančiais žmogaus aplinką, jų sodinimo ypatumais, priežiūra, namų aplinkos puošyba. Linkaučiuose -

„Aromaterapijos paslaptys“ su lektore Aušra Taletienė, kuriame įgyta naujų patirčių apie kvapų pasaulį ir jų naudą žmogaus sveikatai, Raguvoje, Piniavoje – „Skaitmeninės fotografijos panaudojimas socialinėse medijose“. su fotografu Gintaru Lukoševičiumi.

Vienas įdomesnių ir netradicinių „gyvų“ renginių Raguvos bibliotekoje, skirtas XVII a. bažnyčių fundatoriaus M.M. A. Oginskio 330-ųjų mirties metinėms. Įdomu tai, kad paminėjimui buvo suvienytos bibliotekos, bažnyčios, mokyklos ir kt. pajėgos.

Raguvos biblioteka džiaugiasi ir projekto „Prisijungusi Lietuva„ komandos dalyvavimu **Raguvos** miestelio šventėje „Kaip gera grįžti man tėviškėn..“. Gyventojai buvo supažindinti su skaitmeninėmis medijomis, pristatant kompiuterinio raštingumo mokymus bibliotekose bei gyventojų dalyvavimą laimės rato žaidime. Susitikimo tikslas- padėti gyventojams išmokti efektyviai, saugiai, atsakingai naudotis informacinėmis technologijomis bei internetu ir jo teikiamomis galimybėmis.

Populiarūs buvo ir rajono viešosios bibliotekos paruošti pristatymai-išvykos rajono bibliotekose. Ypač populiarumo sulaukė teminis pristatymas „Pažintis su išminties, žinių knygomis ir vinilu“. Tai viešosios bibliotekos specialistės Danutės Pamerneckytės vinilinių plokštelių kolekcijos pristatymas-perklausa. Deja, šie gyvi susitikimai dėl pandeminės situacijos nebuvo tęsiami.

4.11. Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2020 metais rajono bibliotekose ir literatūriniuose bibliotekos muziejuose už mokamas paslaugas iš viso buvo surinkta 1 765 eur. Iš jų: bibliotekose – 922 Eur, muziejuose - 843Eur.

Palyginimui:

2019 m. - 2 711 eur, 2018 m. - 2 420 eur, 2017 m. - 2 270 eur, 2016 m. - 2 130 Eur.

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

2020 metais už mokamas paslaugas **viešojoje bibliotekoje** surinkta 215 eur (2019 m. - 452,40). Surenkamų pinigų suma mažėjo, nes mažėja parduodamų LIBIS pažymėjimų kiekis – daugelis vartotojų registruojasi jau turėdami kitų bibliotekų išduotus pažymėjimus. Bibliotekos skaitytojams vaikams – skaitytojų pažymėjimai – nemokami. Renkamų delspinigių už pradelstas grąžinti knygas,- (1ct./1d.) sumą pakoregavo Covid-19 ir karantinas, kurio metu delspinigiai buvo neskaičiuojami. Neteikiant dalies paslaugų, labai sumažėjo naujų skaitytojų ir įsigyjamų bilietų skaičius bei mažiau suteikta skenavimo, kopijavimo ir spausdinimo paslaugų.

Viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje ataskaitiniais metais buvo teikiamos šios mokamos paslaugos bei skaičiuojami už knygų grąžinimo termino praleidimą delspinigiai:

- Libis skaitytojų pažymėjimo išdavimas;
- Spausdintos informacijos fragmentų kopijavimas;
- Spausdinimas spausdintuvu;
- Dokumentų skenavimas;
- TBA paslaugos;

- Delspinigiai už laiku negrąžintus leidinius.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už už 598 Eur

Palyginimui 2019 m. - 716 eur, 2018 m. - 855 eur, 2017 m. - 823 eur, 2016 m. - 764 eur.

Ramygalos bibliotekoje – 109 Eur (2019 m. - 96 eur, 2018 m. - 128 eur, 2017 m. - 108 eur, 2016 m. - 100 eur).

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Kaimo bibliotekose, kuriose įdiegtas LIBIS SAP posistemis, taip pat platinami vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

Populiariausia paslauga - kopijavimas.

Muziejuose mokamų paslaugų suteikta už 843 Eur.

Palyginimui: 2019 m. - 1 446 Eur, 2018 m. - 1 171 eur, 2017 m. - 580 eur.

Muziejuose už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas imamas mokestis. Dažniausiai visos veiklos muziejuose vyksta šiltuoju sezonu. Kitu metu organizuojamos išvažiuojamosios edukacinės programos. Ataskaitiniais metais muziejuose surinktų lėšų suma sumažėjo – nevyko suplanuotos edukacijos, nebuvo teikiamos Kultūros paso paslaugos.

V. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIK AIS

5.1. Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Panevėžio rajone ataskaitiniais metais vaikų nuo gimimo iki 14 metų amžiaus gyveno daugiau kai 4 tūkst. Skaitytojai vaikai sudaro 30% nuo bendro vartotojų skaičiaus, t.y. gan didelę rajono bibliotekų skaitytojų grupę.

Vaikų sutelkimo procentas

Surinkti duomenis apie konkrečios bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus nelengva – nebelieka medicinos punktų, mokyklų, pasikeitę įstatymai komplikuoja duomenų apie mikrorajone gyvenančių vaikų skaičių, surinkimą.

- Miesto bibliotekoje apie – 54%
- kaimo bibliotekose – 28%

Dėl demografinių, socialinių veiksnių rajone mažėjant vaikų skaičiui, mažėja ir jų sutelktumas. Didesnis vaikų sutelkimas stebimas ten, kur ugdymo įstaiga yra viename pastate su biblioteka, gyvenvietėje yra švietimo įstaiga, tai pat didesnis sutelktumas ten, kur gyvena nedidelis skaičius vaikų – tuo atveju beveik visi vaikai yra ir bibliotekos skaitytojai.

Žemesni rodikliai neretai būna priemiestinėse gyvenvietėse, čia gyvena daug vaikų, tačiau nemažai jų lanko ugdymo įstaigas mieste, atitinkamai ir lankosi miesto, o ne vietinėse bibliotekose. Vietos bibliotekose jie dažniau pradeda lankytis vasaros atostogų metu.

Uždarant rajone pradžines, pagrindines mokyklas, o vaikus vežant į mokyklas didesnėse gyvenvietėse, vaikai skaito vietos bibliotekose, nes vėliau grįžę, nebesuspėja apsilankyti savose. Dėl šių ir kitų priežasčių vis sunkiau pritraukti vaikus į bibliotekas.

5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų skaičius:

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2020	1 839	339	150	1 350
2019	2 167	435	152	1 580
2018	2 462	429	191	1 842

2020 m. paskelbto karantino metu įvesti apribojimai turėjo neigiamos įtakos veiklos su skaitytojais vaikais rodikliams. 18 savaičių vaikai negalėjo lankytis atviruose fonduose ir skaityklose, dalyvauti kitose veiklose. Registruotų vaikų mažėjimą lėmė situacija, kai knygų vaikams paimti atvykdavo tėvai: jie knygas užsakydavo ir imdavo savo vardu, taip vaikai liko neperregistruoti.

Jei ankstesniais metais, skaitytojų vaikų iki 14 m. grupė buvo viena iš gausiausių, tai ataskaitiniais metais šie skaičiai pasikeitė.

Skaitytojų vaikų skaičius sumažėjo 15%. Ataskaitiniais metais bibliotekose skaitė vidutiniškai 7 – 9 vaikais mažiau.

Viešojoje bibliotekoje 2020 m. užregistruoti 339 skaitytojai vaikai (96 skaitytojais mažiau nei 2019 metais). Gerokai sumažėjo naujai užsiregistravusių skaitytojų tik 70, 2019-aisiais tokių buvo 134. Ataskaitiniais metais labiausiai mažėjo 1-4 kl. moksleivių (-53).

Ženkliu vaikų skaitytojų padaugėjo Piniavos ir Naujamiesčio bibliotekose. Šios bibliotekos siūlė daugiau įvairesnių veiklų vaikams, palaikė glaudžius ryšius su vietos švietimo įstaigomis.

5.3. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2020	28 709	3 567	1 954	23 188
2019	51 514	5 600	4 302	41 612
2018	64 964	5 718	4 620	51 626

Pasauly ir Lietuvą sustabdžius viruso Covid-19 pandemijai, teko prisitaikyti prie naujų sąlygų, ir, priklausomai nuo galiojusių reikalavimų, riboti renginių vaikams dalyvių skaičių, renginius atšaukti ar perkelti į virtualią erdvę. Iki pandemijos vaikai bibliotekose ne tik imdavo knygas, bet ir dalyvaudavo renginiuose, edukacinėse veiklose: jaunimas ir vaikai – pažaisti kompiuteriniais žaidimais, tėvai su mažais vaikais dalyvauti „Maminukų akademijos“ veiklose, robotikos užsiėmimuose ar įdomiai praleisti laiką su vaikais knygų apsuptyje.

Ataskaitiniais metais vaikų iki 14 m. apsilankymai rajono bibliotekose lyginant su ankstesniais metais sumažėjo beveik per pusę - 44%.

Viešojoje bibliotekoje vaikų lankytojų sumažėjo 2 033. Darbuotojų įdirbis ir 2020-aisiais laimėtas projektas „Bibliotekos pasaka be sienų: Maminukų akademijos edukacijos“ teikė optimizmo ir ryžto organizuoti susitikimus ir renginius, skirtus plačiam mažųjų skaitytojų ratui. Deja dėl ribojimų, dalis renginių vyko virtualiai. Sudėtinga buvo pritraukti lankytojus net prie turimos kompiuterinės įrangos: viešojoje bibliotekoje vaikams naudotis skirti 3 viešosios prieigos kompiuteriai, tačiau dėl apribojimų lankytojai galėjo naudotis tik vienu arba dviem kompiuteriais iš trijų vienu metu.

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 16
- viešojoje bibliotekoje – 11
- Miesto bibliotekoje – 13
- kaimo bibliotekose – 17

5.4. Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
-------	-----------------	-------------------------------	---------------------------------	--------------------------------

2020	54 848	6 312	3 911	44 625
2019	100 253	9 204	6 475	84 574
2018	121 413	10 809	6 520	104 084

Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesniuosis domina spalvinga, nauja literatūra, didesniu šriftu, apie gyvūnus, darbelius ir pan.

Karantinas ir ribojimai įtakojo ir išduoties vaikams rodiklius. Per 2020-uosius metus skaitytojams vaikams buvo išduota 45 % spaudinių mažiau nei 2019-aisiais. Rajono bibliotekos 12 savaičių biblioteka dirbo bekontakčiu būdu. Skaitytojai į fondus buvo neleidžiami, tad reikėjo įsiklausyti į kiekvieno skaitytojo pageidavimą, parekomenduoti knygų neapsisprendusiems.

Viešojoje bibliotekoje išduota 6 312 dokumentų (31% mažiau nei 2019-aisiais), 3833 – į namus ir 2479 – vietoje.

5.4.1. Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2020	34 440	5 764	3 289	25 387
2019	57 695	8 493	5 647	43 555
2018	70 625	9 378	5 567	55 680

Analizuojant grožinės literatūros skaitymą, bibliotekininkai pastebi, kad skaitytojai mieliau renka naujas knygas. Išties, pastaraisiais metais pasirodė nemažai gerų knygų, apdovanotų įvairiuose konkursuose, nominuotų.

Skaitomiausios tarp mažųjų skaitytojų – Evelinos Daciūtės „Laimė yra lapė“ (neprarandanti populiarumo 2017-ųjų „Metų knyga“ vaikams), Vytauto V. Landsbergio „Pūkis karalius“. Pastaroji – „Metų knygos“ rinkimų nominantė, kaip ir Tomo Dirgėlos „Benas – sapnų siuvėjas“, Ignės Zarambaitės „Stebuklingi senelio batai“. M. Marcinkevičiaus „Sivužas“, „Voro koja“.

Mažiausiųjų skaitytojų mėgstamos Rob Scotton knygelės apie katinėlį Juodį. Skaitytojai rinkosi Vytauto Tamulaičio „Skruzdėlytės Greitutės nuotykius“, Vytės Nemunėlio „Meškiukas Rudnosiukas“, Kęstučio Kasparavičiaus „Trumpos istorijos“, Linos Žutautės „Netvarkos nykštukas ir netikėtas svečias“, Otfrydo Proislerio „Plėšikas Hocenplocas“.

Paauglių lektūra irgi turi savo madas. Antai iš penkiolikos anksčiau labai populiarių Joachim'o Friedrich'o knygų (išleistų 1998-2007 metais) ataskaitiniais metais buvo skaityta vienetai. Dabar paaugliai rinkosi knygų seriją „Žvalgo mokinys“, ypač pirmąją jo dalį „Gorlano griuvėsiai“. Populiarios lietuvių autorių knygos: Jurgos Vilės „Sibiro haiku“, Ignės Zarambaitės „Emilio laiškas“, Gajos Gunos Eklės „Brolis, kurio nereikėjo“, Rebekos Unos „Atjunk“.

Užsienio autorių lyderiai — Kimberly Brubaker Bradley „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“, Astrid Lindgren kūriniai, Anos Frank „Dienoraštis“, Lois Lowry „Siuntėjas“, Michael'io Morpurgo „Karo žirgas“, J.K. Rowling „Haris Poteris ir paslapčių kambarys“.

5.4.2. Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2020	20 408	548	622	19 238

2019	42 558	711	828	41 019
2018	50 788	1 431	953	48 404

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų. Pastarųjų metų tendencija, teminės literatūros vaikams išduoties mažėjimas – skaitytojai naujausios informacijos dažniausiai ieško internete. Įtakos turi ir tai, kad kaimo bibliotekose teminės literatūros vaikams gaunama nepakankamai.

Viešojoje bibliotekoje teminės literatūros išduotis sudaro 9 % nuo bendro išdavimo.

5.4.3. Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2020	16 535	85	506	15 944
2019	34 411	50	530	33 831
2018	45 239	449	668	44 122

Periodinių leidinių vaikams rajono bibliotekos gauna tik 1 - 2 pav., ir nors jie gana populiarūs mažųjų tarpe, kasmet išduotis mažėja. Dėl karantino ribojimų, nedidelio skaičiaus periodinių leidinių, gaunamų bibliotekose, sumažėjusio vaikų skaičiaus ataskaitiniais metais jų išduotis sumažėjo 52%.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- 66 fiz. vnt. 16 pav. dokumentų vaikams,
- po 1 pav. periodinių leidinių vaikams.

Literatūros įsigijimas vaikams sudaro 39 % viso gavimo (praeitais metais buvo 43 %). Viešojoje bibliotekoje vaikiškos literatūros įsigijimas sudaro 24 %, miesto bibliotekoje - 41% viso gavimo. Kaimo bibliotekose leidinių vaikams gavimas sudaro 44%.

Bibliotekoms buvo užsakyti žurnalai „Naminukas“ ir „Justė“, taip pat „Flintas“ ir Laimiukas“, perkamas „Donaldas ir kiti“.

5.4.4. Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 30

- *viešojoje bibliotekoje – 19*
- *miesto filiale – 26*
- *kaimo filialuose – 33*

5.5. Renginiai vaikams

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
--	----------------	-------------------------------	----------------------------	---------------------------

Iš viso	529	58	49	422
Žodinių	241	35	37	169
Vaizdinių	283	22	7	127
Kompleksinių	168	1	5	162
Lankytojų skaičius	5677	368	415	4894

Karantinas stipriai sumažino ir vaikų renginių, ir renginių dalyvių skaičių. Jo metu viešoji biblioteka stengėsi savo skaitytojus pasiekti internetu. 14 renginių surengta virtualiai. Parodas „Žvilgsnis“ (prevencinių veiklų mokinių paroda), „Ar verta keisti kailį“ (Velžio lopšelio-darželio „Šypsenėlė“ darbelių paroda) buvo galima pamatyti tik virtualiai, o Vytautės Žilinskaitės jubiliejui Velžio gimnazijos ketvirtokų piešiniai buvo pristatyti filmuku „Robotas ieško peteliškės žiemą“ (78 peržiūros).

Aktorės Justinos Žiogaitės gamtoje skaitomos pasakos „Pupa“ (87 peržiūros), „Kokios spalvos yra bučkis“ (21 peržiūra), „Oi, jūs grybai grybai“ (77 peržiūros), „Spalvos mažiesiems“ (21 peržiūra) sulaukė dėmesio. Bibliotekininkės taip pat kūrė filmukus. Tai pasakos „Nenoriu plautis rankų“ (109 peržiūros), „Apie lapę strazdelį ir varną“ (65 peržiūros), „Šarkos lizdas“ (16 peržiūrų), „Kicu kicu bė bė“ (vaikų žaidimų ir dainelių pristatymas Ustronėje) (70 peržiūrų), tiesioginė pasakos „Kaip pelėdžiukas iš namų pabėgo“ transliacija (24 peržiūros); nuotraukų filmukai „Alkana lapė“ (25 peržiūros), „Lapės sapnas“ (20 peržiūrų).

Bibliotekos skaitytojai įsitraukė į įvairias akcijas: „Geresnio interneto savaitė“, „Laisvų vaikų piešiniai“ (piešiniai knygai) „Vasara su knyga“, „Šiaurės šalių literatūros savaitė“, „Renkame metų knygą“.

Surengtos lopšelio darželio „Draugystė“ vaikų darbelių „Tu man svarbus“, „Draugiškas miestelis“, „Žiemužės džiaugsmas per Užgavėnes“, Piniavos mokyklos-darželio Užgavėnių kaukių, Pajstrio Juozo Zikaro gimnazijos vaikų piešinių „Laisvės gynėjai“, „Laiškas Mažajam princui“ – NVŠ programų kūrybinių dirbtuvių vaikų piešinių, skirta A. de Sent-Egziuperi 120-osioms gimimo metinėms, velžiečių vaikų „Apie ežį, kuris mėgino tapti kitu žvėrimi“, darbelių paroda (virtualus pristatymas), „Robotas ieško peteliškės žiemą“ piešinių, skirta V. Žilinskaitės jubiliejui (90) paminėti (virtualus pristatymas) ir kt. parodos.

Bibliotekos renginiuose dalyvavo rajono mokyklų moksleiviai:

Dembavos pagrindinės mokyklos 3 kl. moksleiviai – Saugesnio interneto savaitėje „Kurkime geresnį internetą kartu“, Pajstrio gimnazijos 4 kl. moksleiviai – susitikime su rašytoju Norberu Černiausku, knygos „Apie riterius, šaulius ir drakonus Lietuvoje“ autoriumi, Smilgių gimnazijos 3 kl. Moksleiviai – susitikime su iliustratore, knygos „Maksas ir 92 musės“ autore Aušra Kiudulaite, Raguvos gimnazijos 4 kl. moksleiviai – susitikime su rašytoju Tomu Dirgėla, „Užkeiktosios pono Kuko knygos“ autoriumi.

Buvo organizuoti susitikimai skaitytojams rajone: Liūdynės bibliotekoje (edukacinis užsiėmimas su mažaisiais skaitytojais, šešėlių teatras – pasakos „Vėzdūnas“ inscenizacija), Pinaivos bibliotekoje – susitikimas su rašytoja Neringa Tik, „Saldi miesto pasaka“ autore,

Ankščiauose vykusiame Vaikų ir šeimų festivalyje „Nuotykių tęsiasi“ pristatyta pasakos „Grufas“ inscenizacija ir edukacija bei Mato Grigonio žaidimų edukacija.

Išskirtinis dėmesys bibliotekoje – patiems mažiausiems skaitytojams.

Bibliotekoje jau penktus metus veikia „Maminukų akademija“. Kartą per savaitę vyksta edukaciniai užsiėmimai, lavinantys mažųjų lankytojų dėmesingumą, žingeidumą, smulkiąją motoriką, socialinius įgūdžius. Mažieji lankytojai su mamytėmis laukia naujos pasakaitės, naujų veiklų ir tradicinių žaidimų. 2020 metais bibliotekininkės pagal liaudies bei autorines pasakas paruošė 16 pristatymų bei pagal jas pritaikė edukacijas. Tai – „Katinėlis ir gaidelis“, „Lapė gudragalvė“, „Vilkas uodegą prišalo“, „Vėzdūnas“ (su savanore Elza), „Labai alkanas vikšrelis“ (drauge su stovyklavusiais vaikais), „Pupa“, „Pūkis karalius“, „Dangus griūva“, „Vištytės pyragas“, „Trys paršiukai“, „Vilkas ir septyni ožiukai“, „Ropė“, „Vaivorykštinis upėtakis“, „Katinėlis ir gaidelis“, „Lapė ir strazdas“.

Laimėtas Kultūros tarybos remiamas projektas įgalino įsigyti priemonių edukacijoms bei pasikviesti profesionalių atlikėjų: iliustratorę Aušrą Kiudulaitę, rašytoją Neringą Tik, kinologę Lidiją Švenčionienę, aktorę Justiną Žiogaitę- Butkienę, animatorę Rūtą Morkūnienę („Burbulų pasaka“), šokio teatrą „Dansema“ („Pievelė“), Panevėžio lėlių teatrą (spektaklis „Trakšt brakšt“), rašytoją Tomą Dirgėlą. (Žr. „Projektai“). Vaikams surengėme 5

dienų žiemos atostogų stovyklėlę, kurios metu jie išbandė mobilios sensorinės įrangos galimybes (Pojūčių erdvė), vaidino pasaką mažiesiems lankytojams, dalyvavo akcijoje „Lietuvių kalba linksmiai“.

Per atskaitinius metus vykdyti projektai, prisidėję prie veiklų vaikams aktyvinimo.

Savatorystės projektas „Me(na)s vienybėje“

Birželį savo dešimt savatorystės mėnesių bibliotekoje baigė savanorė Elza Shainidze iš Sakartvelo – ES švietimo programos „Erazmus+“ Europos savanorių tarnybos projekto „Me(na)s vienybėje“ dalyvė. Ji stengėsi įsitraukti į veiklas su mažaisiais bibliotekos lankytojais. Pagal originalią kartvelų pasaką „Koble“ („Vėzdūnas“) paruoštas šešėlių spektakliukas buvo parodytas Maminukų akademijos lankytojams, Liūdynės bibliotekos skaitytojams bei, atsisveikinant, bibliotekos kolektyvui.

„Pasaka be sienų: Maminukų akademijos edukacijos“

2020-ųjų metų veiklų akcentas - pasakos. Edukaciniai užsiėmimai, kurių projekto metu buvo organizuoti bibliotekose 23 (21 Viešojoje bibliotekoje ir 2 rajono bibliotekose), tai veikla, kuomet patys vaikai gali įsitraukti į vykstantį procesą, tuo pat metu lavinti savo gebėjimus ir įgūdžius.

Projektas įgalino surengti renginius su profesionaliais kūrėjais. Jie per dainą, šokį, judesį, vaidybą papasakojo ne vieną istoriją. Į projekto renginius įtraukėme rajono bibliotekų (Raguvos, Dembavos, Smilgių, Piniavos, Pajstrio, Velžio) lankytojus.

Dėl pandemijos dalį užsiėmimų (11) perkėlėme į virtualią erdvę.

Projekto metu renginiuose ir edukaciniuose užsiėmimuose dalyvavo 409 lankytojai ir dar 547 peržiūrėjo virtualias programas.

Didelis iššūkis kaimo bibliotekoms buvo sugalvoti vaikams patrauklių renginių virtualioje erdvėje, Nuotoliniu būdu besimokantys vaikai, jau ir taip gaudami didelį virtualios informacijos kiekį, jau nori gyvų susitikimų. Tačiau bibliotekoms, vykdančioms neformalaus vaikų švietimo (NVŠ) veiklas, puikiai pavyko programas perkelti į Zoom platformas. Teko pakoreguoti planus, veiklas planuoti tokias, kad vaikai galėtų būdami namuose ne tik prisijungti į užsiėmimą, bet ir atlikti užduotis ir pasidalinti gautais rezultatais. Taip dirbo Ramygalos, Piniavos, Raguvos, Naujarodžių, Velžio bibliotekos.

Miežiškių bibliotekos vyresn. bibliotekininkė V. Karklytė nuotoliniu būdu vedė užsiėmimus, pristatydama kalėdinių atvirukų gamybos būdus, eglutės puošimo tradicijas Lietuvoje ir kitose šalyse.

Siekiant, kad kultūriniai bibliotekų renginiai pasiektų vaikus, jie ruošiami ir netradicinėse erdvėse. Vadoklių bibliotekininkė dažnai susitinka su vaikais mokykloje, vaikų dienos centre. Įdomiai buvo organizuotas užsiėmimas „Užmiršta senolių šnekta“ – vaikai susipažino su tarmiškais žodžiais, o viktorinos metu reikėjo prie tarmiškų žodžių surašyti dabartines žodžio reikšmes. Buvo paruošti keli užsiėmimai vaikams apie saugų internetą - „Aš saugus, kai žinau“, „Apuoko pamokėlės“

Populiarumo bibliotekose sulaukia edukaciniai užsiėmimai, ekskursijos, dienos stovyklos, tačiau tam reikia priemonių, kurias bibliotekos įsigyja ruošdamos projektus. Tokią patirtį turi Velžio biblioteka. Įsigytos priemonės- futbolo stalas, garso kolonėlė su mikrofonu, kepimo krosnelė labai pasitarnauja tokiems užsiėmimams. Berniūnų bibliotekoje vasaros stovykloje vaikai į veiklas įtraukdavo net tėvus - gamino dovanėles mamoms, rinko šauniasią tėtį.

Upytės bibliotekoje populiarios netradicinės pamokos, pasikviečiant mokytojus, vietos kūrėjus.

Įsimintinos „Personażas-Pūkis karalius“, „Skaitau, įsivaizduoju, piešiu – vyko kartus su mokyklos mokiniais ir dailės –technologijų mokytoja Rūta Grybiene. Buvo kuriami personažai iš „Metų knygos“ rinkimuose dalyvaujančių knygų. Buvo suruoštos net kūrybinės dirbtuvės, kur galėjo vaikai galėjo pasigaminti „Knygų šalies piliečio pasą“.

Tiltgalių biblioteka kartu su mokykla dalyvavo projekte, kuris buvo skirtas Draugo dienai. Vaikai gamino skirtukus knygoms, kurie buvo iškabinti bibliotekos stende, o po to buvo išdalinti Tiltgalių bibliotekos lankytojams.

Bibliotekos vaikams stengiasi perteikti valstybinių, kalendorinių švenčių prasmę, pažymėdamas piešinių konkursais, atvirukų gamybą, pasakojimais. Piniavos biblioteka kartu su mokyklos vaikais gamino trispalvius malūnėlius, pažymint svarbias valstybės šventes.

Tradiciškai bibliotekos įsitraukia į „Šiaurės šalių literatūros savaitę“ „Saugesnio interneto savaitę“, „Metų knygos rinkimus“. Kasmet dalyvaujama skaitymą skatinančiame projekte „Vasara su knyga“. Aktyviai jame dalyvavo Piniavos bibliotekos skaitytojai – biblioteka gavo daugiausiai knygų perskaičiusios bibliotekos nominaciją.

Neformaliojo švietimo veiklos

- Ataskaitiniais metais septyniose rajono bibliotekose buvo bibliotekininkų parengtos arba atnaujintos ir įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos (NVŠ). Tai - „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Inscenizacijos“, „Pažink save ir savo kraštą“. Jose dalyvavo daugiau kaip 50 rajono vaikų. Užsiėmimai bibliotekose vykdavo kartą per savaitę. Karantino laikotarpiu užsiėmimai persikėlė į virtualią erdvę.
- 2020-aisiais Linkaučių, Gustonių, Žibartonių bibliotekose pradėjo veikti vaikų dienos centrai (VDC). Užsiėmimai vaikams vyko ne mažiau kaip 3 kartus per savaitę. Vaikai bibliotekose mokėsi socialinių įgūdžių, ruošė pamokas. Karantino laikotarpiu veiklos vyko bekontakčiu būdu.

VI. Informacinė ir kraštotyros veikla

6.1. LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. Įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje - LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais - LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais - LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje - LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais - nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais: Dokumentų grąžinimo įrenginys (DGĮ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;
- 2011 metais atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;
- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;
- 2013 metais - LIBIS PĮ Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metais - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).
- 2014 metais LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe.
- 2015 metais gautos ir pradėtos išdavinėti knygų skaityklės „Cybook Odyssey“.
- 2016 m. atnaujinta LIBIS versija, jokių reikšmingų pokyčių neįvyko.
- 2017 m. LIBIS plėtra rajone: Naujamiesčio, Raguvos, Piniavos, Velžio bibliotekose.
- 2018 m. LIBIS plėtra rajone: Krekenavos, Dembavos, Bernatonių, Pajstrio, Vadoklių bibliotekose.
- 2019 m. . LIBIS plėtra rajone: Miežiškių, Molainių, Tiltagalių, Liūdynės, Upytės bibliotekose.
- 2020 m. LIBIS plėtra rajone: Berniūnų, Gustonių, Linkaučių, Paliūniškio, Smilgių bibliotekose.

Ataskaitiniais metais praversti LIBIS SAP pradiniai mokymai darbuotojams, savo bibliotekose pradedantiems dirbti šia programa. Programinė įranga viešosios bibliotekos padaliniuose pradėta diegti ir mokyti darbuotojus balandžio mėn. nuotoliniu būdu. Karantinas pakoregavo ir LIBIS mokymų formą: buvo organizuoti virtualūs grupiniai ir individualūs mokymai. Mokyti ir mokytis virtualiai buvo didelis iššūkis visiems. Todėl ir darbas su LIBIS kai kuriose bibliotekose įsivažiavo gan sunkiai.

Darbas su LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemių (SAP) kaimo bibliotekose vyksta labai skirtingai, o dažniausia išskylančios problemos susiję su elektronine žurnalų registracija ir išdavimu

Nuo 2019 metų vaikams iki 16 metų LIBIS skaitytojo pažymėjimas išduodamas nemokamai. Nebeliko problemos dėl mokesčio, tačiau vis dar aktualus asmens kodo pateikimo registracijai klausimas.

Kasmet įdiegiant LIBIS SAP posistemį 5-6 bibliotekose. Tikimės, kad per 1-2 artimiausius metus turėsime pilnai LIBIS sistemoje dirbančias visas rajono bibliotekas.

6.2. Informacinis fondas

2020 m. pabaigoje informacinės literatūros fonde, į kurio apskaitą įeina ir kraštotyros fondas, buvo 5 003 fiz. vnt. dokumentų (120 fiz. vnt. mažiau negu 2019 m.).

Iš jų informaciniam fondui priskirtina 2 698 fiz. vnt. dokumentų, t.y. 6 proc. viso bibliotekos fondo. 2020 metais buvo vykdomas fondo patikrinimas. Tvarkant fondą, atrinkti ir nurašyti: praradę aktualumą (31 fiz. vnt. 30 pav.), susidėvėję (38 fiz. vnt. 37 pav.), į mainų-rezervinį fondą perduoti (66 fiz. vnt. 57 pav.) dokumentai.

Per metus Informacinis fondas papildytas 95 fiz. vnt., 87 pavadinimų spaudiniais: iš jų 85 fiz. vnt. knygų, 1 fiz. vnt. garsinių dokumentų, 3 fiz. vnt. vaizdinių dokumentų, 1 fiz. vnt. - tęstinių.

Vertingiausi iš jų: Bagdonas, Albinas „Aiškinamasis psichologijos terminų žodynas“ (2019); Klimkevičius, Algirdas „Nepriklausomos Lietuvos (1918–1940) futbolo istorija“ (2019); Bertašius, Algimantas „Su Lietuvos vardu per Europą, per pasaulį: Lietuvos krepšinio rinktinių kelias (2014–2019)“ (2020); Klimka, Libertas „Užkopus į varpų bokštą“ (2019); Balčiūnienė, Asta „Kupiškėnų, uteniškių ir panevėžiškių paribio šnektos XXI amžiuje : kolektyvinė monografija“ (2019).

Naujai gautų dokumentų procentas informaciniame fonde yra vos 4 proc. Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiariaji žinyai, žodynai, enciklopedijos ir įvairūs albumai.

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro nuo 70 iki 100 fiz. vnt. spaudinių. Informacinio pobūdžio leidiniai brangūs, tad kaimo bibliotekos jų gauna rečiau, per metus – 4-5 fiz. vnt.

Informacijos kaimo bibliotekų darbuotojai ir skaitytojai dažniau ieško internete, esant sudėtingesnėms užklausoms, naudojasi Viešosios bibliotekos fondais, DB ar tarpbibliotekinio abonemento paslauga.

6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2020	12 182	4 181	2 265	696	9 221
2019	9 951	1 217	2 246	892	6 813
2018	11 384	1006	2 373	850	8 161

Ataskaitiniais metais ypač užklausų padaugėjo, gautų „Kitomis komunikacijos priemonėmis“. Tai žinoma sietina su karantino metu įvestai apribojimais, darbu bekontakčiu būdu. Gyventojams teko dažniau knygas užsisakinėti, ieškoti informacijos, komunikuoti su bibliotekų darbuotojais telefonu, el. paštu, per facebook tinklą.

2020 m. rajono bibliotekų vartotojai tradiciškai daugiausiai pateikė adresinių – 5 560 ir teminių – 2 945 užklausų. Faktografinių ir tikslinamųjų atitinkamai – 827 ir 2 843.

Kaip matyti iš pateiktų skaičių, gana daug buvo adresinių užklausų (kai reikia nustatyti knygos buvimo vietą, nebūtinai mūsų bibliotekoje), tikslinamųjų (skaitytojai ieškodami knygos ar straipsnio pateikia ne visai tikslūs duomenis, tuomet bibliotekininkui tenka tikslintis, kad surastų ieškomą knygą) ir faktografinių (buvo klausta, norint patikslinti konkrečias datas ir faktus).

Daugiausiai užklausų pateikė suaugę vartotojai – 8 698.

Viešojoje bibliotekoje 2020 m. iš viso pateikta ir atsakyta į 2 265 (2019 m. – 2 246) užklausas. Moksleivių pateikiamų užklausų skaičius vis mažėja, todėl didžiąją dalį užklausų pateikė suaugusieji – 1 609 (2019 m. – 1 624), moksleiviai – 656 (2019 m. – 622). Užklausos pasiskirsto taip : faktografinių – 57 (2019 m. - 32), tikslinamųjų – 781 (2019 m. - 662), adresinių – 1065 (2019 m. - 923), teminių – 362 (2019 m. - 629).

Viešojoje bibliotekoje pateiktų ir atsakytų teminių užklausų skaičius mažai kinta. Tam yra paaiškinimas - vartotojai tampa vis labiau išprusę, moka naudotis išmaniais įrenginiais ir sugeba informaciją susirasti savarankiškai. Vienintelis pokytis, kad šiais metais, kai biblioteka dirbo bekontakčiu būdu, elektronėmis priemonėmis pateikta 331 užklausa (2019 - 263), t.y. 68 daugiau.

Į vartotojų užklausas atsakoma žodžiu, raštu, spausdinama, kopijuojama, skenuojama, siunčiama el. paštu, telefonu, įrašoma į įvairias laikmenas.

Jau keletą metų pastebima, kad daugiausia užklausų pateikiama istorijos bei geografijos mokslų klausimais – 361 užklausa ir grožinės literatūros klausimais – 1 140 užklausos. Bendrojo skyriaus būta 164, visuomenės mokslų klausimais – 300, meno bei sporto šakų – 147. Mažiausia užklausų pateikta religijos mokslo klausimais – 86.

Kaip ir ankstesniais metais, didelė dalis užklausų buvo grožinės literatūros klausimais. Moksleiviai pateikdavo rekomenduojamos literatūros sąrašus. Skaitymo poreikiams patenkinti naudojome ne tik bibliotekos fonduose esančią literatūrą, bet ir „Vyturio“ duomenų bazę, TBA paslaugas. Skaitytojai prašo rekomenduoti knygų poilsiui, atsipalaidavimui ir pan. Buvo užklausų apie įvairius rašytojus, dailininkus, muzikus, įvairias istorines asmenybes, įvairias pasaulio šalis, ligas, vaistus, vadybą, ekonomiką, psichologiją, filosofiją, sociologiją, teises, tautinius kostiumus. Studentams daugiausia buvo reikalinga literatūra rašyti baigiamiesiems bakalauro bei magistro darbams, pasiruošti egzaminams.

Klausimams į temines užklausas atsakyti naudojamosi Nacionalinės bibliografijos duomenų bazė (NBDB), EBSCO, NAXOS MUSIC LIBRARY, INFOLEX duomenų bazėmis, eLABA, LIBIS suvestiniu katalogu, Google paieškos sistema bei bibliotekoje esančiomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais.

6.4. Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema viešojoje bibliotekoje

- ❑ Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- ❑ Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- ❑ Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – 100 557 automatizuotai parengti įrašai, iš jų per 2020 metus – 3 218 nauji įrašai;
- ❑ Elektroninio katalogo Bibliografinių įrašų DB - analizikos 33 321 bibliografiniai įrašai, iš jų 1 500 nauji.
- ❑ Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrimo ir turi galimybę prisijungti prie NBDB), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- ❑ Kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- ❑ Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
- ❑ Personalijų kartoteka (nebepildoma);
- ❑ Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.).

Metų pabaigoje bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 100 557 bibliografiniai įrašai, iš jų naujų – 3 218 įrašų. Į bibliotekos elektroninį katalogą įtraukiami ir analiziniai bibliografiniai įrašai iš Panevėžio rajono laikraščio "Tėvynė" ir kraštotyros medžiaga iš respublikinės spaudos.

Biblioteka dalyvauja ir Nacionalinės bibliografijos duomenų bazės (NBDB) kūrime. 2020 metais aprašyta ir į NBDB nusiųsta 736 bibliografiniai įrašai. Viso analizinių bibliografinių įrašų skaičius lokaliame bibliotekos elektroniniame kataloge – 33 321. Per 2020 m. bibliotekos duomenų bazę papildyta – 1500 naujais bibliografiniais įrašais. Juos sudaro:

- straipsnių apie Panevėžio rajoną bibliografiniai aprašai iš knygų bei tęstinių leidinių,
- kopijuojama ir aprašoma analizika iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Įrašai iš NBDB nukopijuojami, o jei reikalingų nėra - ir sukuriami (tai kraštotyros pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės ir regioninės spaudos).
- renkama ir aprašoma medžiaga iš publikuojamų kraštotyros straipsnių apie įžymius žmones, rajono aktualijas, kultūrinius renginius.

2020 m. bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo 55 265 Skaitytojų aptarnavimo skyriaus dokumentų bibliografinių įrašų. Per metus parengta 1 426 nauji bibliografiniai įrašai.

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas ir kraštotyros kartoteka.

Rajono bibliotekose diegiant LIBIS SAP ir naudojantis elektroniniu katalogu, didesnėje dalyje rajono kaimo bibliotekų abėcėlinis kortelinis katalogas jose nebepildomas ir yra užkonservuotas.

6.5. Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius – 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 2 301. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje – 151
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 123
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 2 027

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu. Viešosios bibliotekos vartotojams naudotis vieša interneto prieiga skirtos 9 kompiuterizuotos darbo vietos: 4 suaugusiems ir 3 vaikams, bei 10 vietų mokymuisi Mokymų klasėje. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Iš projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ gauti ir darbui su įvairiomis programomis vartotojams naudoti skirti kompiuteriai (4) bei planšetės.

Atsižvelgiant į bendrą šalies situaciją, interneto vartotojų skaičius ataskaitiniais metais sumažėjo visų kategorijų bibliotekose. Prasidėjusi pandemija uždarė bibliotekų duris ne tik skaitytojams, bet ir interneto lankytojams. Drastiškai rodikliai nekito todėl, kad tarpuose tarp karantinų buvo intensyviai vykdomi skaitmeninio raštingumo mokymai gyventojams, padidėjo atnaujintos įrangos populiarumas, ir ypač daugelyje bibliotekų įdiegta bevielio interneto apskaita.

Bibliotekų kompiuteriuose įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS), kuri fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Viešojoje bibliotekoje yra galimybė kompiuterių darbo apskaitai naudoti LIBIS posistemę „Kompiuteriniai resursai“.

INTERNETO LANKYTOJŲ SKAIČIUS				
Metai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose

2020	17 557	1 657	966	14 934
2019	32 033	2 072	2 473	32 033
2018	39 227	3 740	2 041	33 446

Kompiuterių vartotojų, o tuo pačiu ir apsilankymų skaičius kasmet mažėja, o dėl COVID -19 pandemijos ilgą laiką neveikiant interneto skaitykloms, viešoms prieigoms kaimo bibliotekose, jis dar labiau sumažėjo. Stabilesnį skaičių palaiko bevielės viešosios interneto prieigos prisijungimai. Interneto lankytojų skaičius sumažėjo beveik per pusę.

Jau nuo 2019 m. rudens dalyje bibliotekų vykdant „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ I ir II etapus, bevielio interneto apskaita viešojoje bibliotekoje ir 17 kaimo bibliotekų vyksta automatiškai. Tai leidžia pateikti tikslesnius duomenis.

Virtualių apsilankymų skaičius, prisijungus iš išorės – 37 655 (2019 - 35116). Jų metu seansų skaičius – 12 775, atlikta paieškų – 44 672.

Vis daugiau viešos interneto prieigos vartotojų naudojami internetu su darbu, komercija, sveikata ir e. valdžia susijusiais tikslais, tai ypač pasakytina apie vyresnius žmones. Jaunimas intensyviau internetu bendrauja ar mokosi. Tiesa, moksleiviai daug laiko praleido žaidimų puslapiuose. Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

Per karantiną padaugėjo suaugusių lankytojų, kurie ateina norėdami gauti paslaugą: nuskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos ar atsisiųstą el.paštu medžiagą, nukopijuoti dokumentus.

Rajono bibliotekose lankytojai neretai naudojami ir savo įrangą: nešiojamuosius, planšetinius kompiuterius, išmaniuosius telefonus.

Biblioteka iš projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ gavo specialiuosius paketus: Inžinierinį, Eksperimentinį, Kūrybinį ir Programavimo. 2020 m. pavasarį biblioteka įsitraukė į „Robotikos mokyklos“ inicijuotą pagalbos akciją: apsauginių veido skydelių medicinos įstaigoms spausdinimą. 3D spausdintuvu atspausdinta 129 skydelis: Panevėžio rajono greitajai pagalbai (40), Panevėžio rajono socialinių paslaugų centrai (26), Panevėžio rajono savivaldybei (5). Apsauginiais skydeliais aprūpinti Viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojai.

Sėkmingiausiai panaudojami buvo Robotikos konstruktoriai, tačiau užsiėmimus sustabdė karantinas ir veiklų ribojimai uždaroje patalpose. Pažangios technologijos, specifinės programinės įrangos ir jų pagrindu teikiamos naujos paslaugos tampa didesniu iššūkiu skyriaus darbuotojams, kadangi jiems tenka daug mokytis patiems, kad galėtų suteikti šias paslaugas lankytojams.

6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos

6.6.1. Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės:

Ataskaitiniais metais viešoji biblioteka ir 7 kaimo bibliotekos sudarė rajono gyventojams galimybę prieigai prie lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės **INFOLEX**. **Praktika**. Šią ir duomenų bazę anglų kalba – **NAXOS Music Library** - bibliotekoms užprenumeravo LR Kultūros ministerija.

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdydama ES projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis **EBSCO Publishing eIFL** net 10 duomenų bazių paketu, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt. Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis nuotoliniu būdu.

2020 metais naudojantis EBSCO duomenų baze užfiksuoti 202 (2019 m. - 125) virtualūs interneto seansai, kurių metu atlikta 840 (2019 m. - 480) paieškų, atsisiųsti 45 įrašas, 31 dokumentas.

NAXOS Music Library – 25 (2019 m. - 21) virtualūs interneto seansas, atlikta 25 (2019 m. - 21) paieškos.

INFOLEX duomenų bazėje fiksuota 591 (2019 m. – 1 065) paieška. Prie šios DB neturime galimybės suteikti nuotolinių prisijungimų vartotojams, todėl neveikiant bibliotekoms, nebuvo ir panaudos.

Vyturys – 100 skaitomų knygų.

Viešosios bibliotekos skaitykloje vartotojai taip pat turėjo galimybę naudotis šiomis duomenų bazėmis:

- „Verslo žinių“ archyvas internete – straipsniai nuo 1994 metų.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB).
- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas.
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete.
- „Vyturys“ (šia DB galėjo naudotis ir nutolę vartotojai)

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,1 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos išteklių ir elektroninės paslaugos įtakoje bibliotekos darbą ir vartotojų aptarnavimą: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką. Elektroninės, virtualios paslaugos ženkliai prisidėjo prie vartotojų aptarnavimo COVID-19 pandemijos metu.

6.6.2. Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

El. paslaugos	Iš viso			
	Iš jų	VB	Miesto	Kaimo
Interneto seansų skaičius (VRSS)	28 827	4 920	1 713	22 194
Parsisiųdintų dokumentų skaičius	915	915	0	0
Virtualių apsilankymų skaičius	45 573	37 655	3 122	4 796
Parsisiųdintų įrašų skaičius	17 308	17 308	0	0

Fiksuojant duomenis apie elektronines paslaugas, ypač kaimo bibliotekose, susiduriama su techniniais nesklandumais, tad galimi statistiniai neatitikimai.

Viešojoje bibliotekoje virtualių apsilankymų skaičius buvo **37 655**. Lyginant su 2019 m. padidėjo – 2 539 prisijungimais. Seansų skaičius, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (918) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (11 857) - **siekia 12 775**. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių ir bevielio ryšio – **4 920**.

Karantino metu bibliotekoms teko persiorientuoti ir savo veiklose aktyviau naudoti virtualų turinį. Buvo organizuojami virtualūs susitikimai, virtualios parodos, pristatymai, renginiai suaugusiems ir užsiėmimai vaikams, konkursai ir pan. Elektroninės bibliotekų paslaugos pandemijos metu įgavo vis didesnę prasmę. Negalėdami naudotis paslaugomis tiesiogiai, gyventojai turėjo galimybę jas gauti iš namų. Virtualūs apsilankymai statistiniuose duomenyse, vadovaujantis metodiniais LNB nurodymais, buvo įtraukti. Atsirado didesnis poreikis skaitmeninio raštingumo mokytį gyventojus ir kelti kvalifikaciją patiems bei plėsti elektroninių paslaugų asortimentą.

Reikšmingą vaidmenį elektroninės informacijos sklaidoje atlieka **bibliotekos interneto svetainė** (www.panrbiblioteka.lt), socialiniai tinklai: bibliotekų ir Maminukų akademijos feisbuko paskyros, Instagram. Bibliotekos svetainėje pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, www katalogas, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į atitinkamus informacijos šaltinius.

Įdiegta bibliotekoje LIBIS SAP, vartotojams sudarė galimybę užsisakyti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą, esantį bibliotekos svetainėje (www.panrbiblioteka.lt).

Knygų (dokumentų) užsakymas per LIBIS katalogą

Metai	Vartotojai	Dok. skaičius
-------	------------	---------------

2020	183	2 027
2019	131	1 414

Iš lentelės duomenų matosi, kad ataskaitiniais metais užsakyta 36 proc. daugiau.

Nuo 2010 metų viešosios bibliotekos vartotojai pageidaujimą dokumentą, kurio tuo metu nėra laisvo bibliotekoje, gali **rezervuoti**. Šia paslauga pasinaudojo 331 vartotojų (2019 m. - 334 vartotojai). Jie rezervavo 1650 egz. (2019 m. – 1519) 818 pavadinimų knygų (2019 m.– 717). Paslaugos naudojimas per metus išaugo 8 proc. Kaip matyti iš skaičių – karantino metu labiausia išaugo užsakomų knygų skaičius, t.y. 30 proc., todėl džiugu, kad ne veltų vartotojai buvo mokomi naudotis el.katalogu, taip taupant jų ir darbuotojų laiką. Knygas rezervavo beveik toks pat vartotojų skaičius, kaip ir pernai, tik 8 proc. daugiau knygų rezervuota. Šis rodiklis parodo ir populiarių knygų trūkumą. Didžiausias skaičius, kurį rezervavo per 2020 m. skaitytojas – 80 knygų.

Nuotoliniu būdu prie bibliotekos elektroninio katalogo *jungtasi 11 857 kartų, atlikta 43 116 paieškų, atsisiųsti 17 263 įrašai, 93 dokumentai*.

Bevielė viešoji interneto prieiga. Nuo 2018-ųjų rajono bibliotekose fiksuojama, kiek vartotojų naudojami bevieliu ryšiu. 2020 m. prisijungimų prie bevielio interneto buvo 16 250. Iš jų viešojoje bibliotekoje - 3 263 prisijungimai. Bibliotekų kompiuteriuose (dalyvaujančiose modernizavimo I ir II etapuose) įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS) fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Viešojoje bibliotekoje kompiuterių darbo apskaitai naudojama LIBIS posistemė „Kompiuteriniai resursai“.

Didėjant informacijos srautams ir informacinėms technologijoms skverbiantis į žmogaus veiklą, tradicinėmis buvusios kai kurios paslaugos, komunikacija vis dažniau keliasi į internetinę erdvę. Bibliotekų – taip pat.

Dar vienas sklaidos būdas – *elektroninis paštas*. Visos naujausios žinios bei kita svarbi informacija siunčiama elektroniniu paštu bibliotekos skyriams bei nutolusiems padaliniais, turintiems interneto prieigą. LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ įgalino siųsti automatinius laiškus vartotojų nurodytais el. pašto adresais. Todėl vartotojo elektroninis pašto adresas tapo labai svarbus bibliotekai: skaitytojai automatiškai perspėjami apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir turi galimybę patys prasiųsti knygas ar privalo suskubti jas grąžinti.

2011 m. vykdant projektą „*Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose*“ viešojoje bibliotekoje atsiradęs dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), leidžia knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugrąžinti bibliotekai pasiskolintas knygas. Šių įrenginių naudojimas reikalauja iš bibliotekos papildomų organizacinių sprendimų: tam tikru periodiškumu išimti knygas, skaitytojų aptarnavimo programoje padaryti atžymas apie skaitytojo grąžintas knygas, pasirūpinti šių įrenginių saugumu. 2020 m. savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo 1 008 (2019 m. - 527) skaitytojai. Toks skirtumas – dėl savaimė suprantamų priežasčių. Pandemijos sąlygomis nuo pat karantino pradžios skaitytojai knygas gali grąžinti tik į tam specialiai skirtą įrenginį, kad būtų mažiau kontaktų. Tuo pačiu, tai buvo ir geras sprendimas, aptarnaujant skaitytojus bekontaktiniu būdu.

Siūlant skaitytojams modernias knygų grąžinimo technologijas, lygiagrečiai spręsti ir kiti veiksniai, turintys tiesioginę įtaką knygų grąžinimo procesui. Siekiant sumažinti skolininkų skaičių ir bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai grąžintinas arba negrąžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodiškumu skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negrąžintus dokumentus.
- priminimus apie artėjančią dokumentų grąžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybe prasiųsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime).

Užtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - elektroninių laiškų administravimo komponentė, kurios pagalba skyriaus darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laiškai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos

peradresuoti kitam padaliniui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas. Iš 1 237 skaitytojų gavusių pranešimus, sureagavo ir prasitęsė knygų gražinimo terminą arba grąžino knygas 708, ne – 529. Matome, kad 57 proc. skaitytojų ši informacija pasiekė tikslą. Palyginimui – 2019 m. – 63 proc. skaitytojų sureagavo į priminimus.

Skaičiuojant kiek dokumentų buvo pratęsta arba grąžinta, reaguojant į raginimus ar priminimus, skaičiai būtų tokie: 2019 m. – prarastas knygų gražinimo terminas arba grąžinti 6 474 dokumentai (sureaguota į laiškus), nepasinaudota – 8915 (viso 15389 dokumentai). Gaila, bet daugiau kaip pusę atvejų, t.y. 58 proc. buvo į priminimus nesureagavo. Dėl paskelbto karantino, delpinigiaai nebuvo skaičiuojami ir galime daryti prielaidą, kad dėl to daugiau leidinių negražinta laiku ir nepratęstas terminas.

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt nėra labai populiarus bibliotekos vartotojų tarpe, nes norint užsakyti paslaugas reikalinga asmens identifikacija naudojantis naujo pavyzdžio asmens tapatybės kortele arba el. bankininkyste, o tai kai kuriems vartotojams yra sudėtinga. Dauguma per šį portalą teikiamų paslaugų yra mokamos ir brangesnės, negu atvykus į biblioteką. Privalumas - kiekvienam atveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Portale galima užsisakyti ne tik tradicines knygas, bet ir elektronines knygas, 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas. Kiek mūsų skaitytojų skaito elektronines knygas, negalime apskaičiuoti, nes el. knygos priklauso LNB, todėl ir išduotį apskaito LNB. Portale ibiblioteka galima ne tik užsiregistruoti, bet ir persiregistruoti norimoje bibliotekoje. 2020 m. užsiregistravo arba persiregistravo virtualiai mūsų bibliotekoje 27 (2019 m. – 16) vartotojai. Matome, kad ir ši nuotolinė paslauga tapo populiarese karantino metu.

Informaciją apie bibliotekos paslaugas, tame tarpe ir elektronines, karantino laikotarpiu užtikrino ir bibliotekų socialiniai tinklai. Socialinius tinklus turi ne tik viešoji bet ir 37 bibliotekos padaliniai. Jie, telefonas, el. paštas ir buvo pagrindiniai komunikacijos kanalai karantino laikotarpiu. Bendravimui, ypač profesinėje srityje, rajono bibliotekininkai naudojo ir Zoom (vykdant NVŠ programas), skype, Ms Teams skaitmenines platformas.

6.6. Kraštyros veikla. Kraštyrinės veiklos koordinavimas

Veiklos kryptys - dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bei šios sukauptos bibliotekoje informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, ruošiami projektai, rašomi straipsniai.

2020 m. Kraštyros fonde buvo 2 345 egz., fondas papildytas 48 egz. Rengiami bibliografiniai analiziniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ ir siunčiami į NBDB, 2020 m. - 736 įrašai.

Skaitmeninimas. Suskaitmeninti 1965 m. laikraščio „Tėvynė“ 152 numeriai.

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos svetainėje *kraštyros menu* skiltys 2020 metais papildytos nauja informacija: pateikta informacija apie naujai gautus kraštyros leidinius, išleistus bibliotekos leidinius, įkeltas 2020 m. Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius, papildytas žymių kraštiečių sąvadas, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ metų veiklos apžvalga.

Bibliotekos svetainės naujienose skelbiama informacija apie kraštyros veiklą.

Kraštyros užklausos. Parengti atsakymai į vartotojų pateiktas užklausas žodžiu, telefonu ir elektroniniu paštu. Pateikiant atsakymus reikalinga informacinė medžiaga skenuojama ir siunčiama elektroniniu paštu arba spausdinama ir pateikiama interesantams.

Projektai:

„Praeitį įprasmina dabartį“. Gautas finansavimas iš Lietuvos kultūros tarybos (2 900 Eur).

Straipsniai į Internetines svetaines, spaudą:

Parašomos ir įkeliamos į svetainę Naujai gautų kraštyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai.

Renginiai:

- Dėl karantino įvyko tik 4 Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ narių susitikimai.
- Parengta paroda „Panevėžio rajonas: istorinis kaleidoskopas“, kuri buvo eksponuojama Panevėžio rajono savivaldybėje.

- Parengta paroda „Kultūrinės atodangos“.
- „Lietuvybės puoselėtoja“. Dokumentų paroda, skirta mokytojos, vienuolės Marijos Kazimieros Kaupaitės 140-osioms gimimo metinėms.
- „Skulptorius Gediminas Karalius – Panevėžio rajono Garbės pilietis“. Dokumentų paroda.
- „Kovo 11-oji“. Dokumentų paroda, skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui.
- „Mūsų kraštiečiai – Lietuvos Steigiamojo Seimo nariai“. Virtualus medžiagos pristatymas bibliotekos internetiniame puslapyje. <https://www.panrbiblioteka.lt/lt/>
- „Rašytojai Bronei Buivydaitei – 125-eri arba kaip galima mylėti savo Tėvynę?“. Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ renginys. Dalyvauja Komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ direktorė Lionė Lapinskienė.
- „Baltijos kelias – žmonių grandinė, sujungusi tris valstybes laisvės vardan“. Virtualus dokumentų parodos pristatymas.
- Projekto „Praeitį įprasmina dabartį“ metu išleisti leidiniai buvo pristatomi Pasvalyje, Karsakiškyje ir karantino metu virtualiai.

Parengti teminiai aplankai:

- „Panevėžio rajono garbės pilietis 2020 – skulptorius Gediminas Karalius“.
- „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2020“.
- „Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“ Pajstryje 2020“.
- „Panevėžio rajonui -70“.
- „2020 m. – Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio metai“.
- „Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla 2020.

Bibliotekos leidiniai (2020 m.)

Panevėžio rajono savivaldybės spaudinių leidybos rėmimo projektas:

- *Juknevičius P. Karsakiškio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2020.*

Lietuvos kultūros tarybos projektas „Praeitį įprasmina dabartį“:

- *Juknevičius P. Krekenavos seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2020.*

- *Juknevičius P. Miežiškių seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2020.*

- *Juknevičius P. Naujamiesčio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2020.*

Rėmėjų lėšomis:

- *Juknevičius P. Panevėžio rajono gamtos paveldo objektai / Lankstukas. Panevėžys, 2020.*

Per metus parengti **kraštotyros darbai:**

- Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2021.
- Juknevičius P. Pajstrio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. ir rengiamas Juknevičius P. Panevėžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas.
- Kraštotybinė medžiaga. Bajorai Belozarai. Segtuve yra medžiaga straipsniui apie Belozarus, 8 lapai.
- Kraštotybinė medžiaga. KOMARAI. Parengė P. Juknevičius, Panevėžys, 2020.
- Kraštotybinė medžiaga. ZAVIŠOS. Parengė P. Juknevičius, Panevėžys, 2020.
- Kraštotybinė medžiaga: Publikacijų rinkinys, skirtas Pajstrio seniūnijai.

Rengiant parodas prireikia pagalbinių priemonių epochai atspindėti. Parengtas rinkinys, kuriame yra įvairūs daiktai, kurių pagalba galima vaizdžiau perteikti rašytojų gyventą epochą.

Panevėžio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje yra rašytojų Gabrielės Petkevičaitės-Bitės, Juozo Tumo-Vaižganto ir Mato Grigonio memorialinės ekspozicijos, o Ēriškių bibliotekoje yra ekspozicija, skirta kraštiečiui, kalbininkui Juozui Balčikonui. Vykdomos Kultūros paso programos.

Kraštotyros veikla rajono bibliotekose

Panevėžio rajono viešosiose bibliotekose pagrindinė kraštotyros veikla – informacijos apie aptarnaujamą vietovę kaupimas ir jos sklaida. Bibliotekos renka bet kokios formos dokumentus, kuriuose yra žinios apie krašto istoriją, iškilias asmenybes.

Kraštotyros kartotekose kaupiami kraštotyros informacijos šaltiniai, kurių biblioteka neturi, bet gali gauti esant poreikiui. 2020 metais kraštotyros kartotekos pasipildė 595 kortelėmis. Kiekviena rajono biblioteka parengusi teminius aplankus, kuriuos nuolat papildo nauja medžiaga. Viso rajone 310 teminių aplankų.

Populiariausia kraštotyros dokumentų ir informacijos sklaidos forma – parodos ir jų pristatymai, kurie 2020 metais persikėlė į bibliotekos interneto svetainę Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka (panrbiblioteka.lt) ir 35 bibliotekų socialinius tinklus (FB).

Pagrindinės parodų temos: Tautodailės, Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio metams. Tarp Steigiamojo Seimo narių buvo ir mūsų kraštiečių: Felicija Bortkevičienė, Julius Kaupas, Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, Salomėja Stakauskaitė.

- **Tautodailės metams:** Bernatonių biblioteka parengė parodą „Onos Rūtos ir Kęstučio Vlodo Kuzmų medžio drožiniai“, Berniūnų biblioteka – „Lionės Grigonytės ir Maritos Dabužinskienės mežginiai“, Geležių biblioteka tautodailininkui Vitoldui Razmislavičiui atminti, parengė pristatymą „Kai prabyla medis“, Jotainių biblioteka „Dalios Geišienės karpinių paroda“, Katinų biblioteka „Vaido Šukio tapybos darbų paroda“, Linkaučių biblioteka „Rankdarbių skrynių pravėrus“, kurioje Angelės Aleliūnienės audiniai, Paliūniškio biblioteka pristatė tautodailininkę Stasę Blažienę, Piniavos biblioteka pasakojo apie tautodailininkę Marytę Budreikienę, Ramygalos biblioteka pristatė savo krašto medžio meistrus, Trakiškio biblioteka „Krašto medžio drožėjai“, „Kurganavos pagrindinės mokyklos istorija 1926-2015“;

- **Panevėžio rajonui – 70:** Berniūnų biblioteka parengė nuotraukų parodą „Berniūnų kaimas ir jo gyventojai“, Linkaučių biblioteka - virtualią nuotraukų parodą „Panevėžio rajonui – 70“, Pajstrio biblioteka parengė kraštotyrininko Broniaus Mažylio spaudinių parodą apie Panevėžio rajoną, Paliūniškio biblioteka pateikė istorinę medžiagą apie gyvenvietę „Keletas akimirų iš praeities“ ir FB pasidalijo 2016 m. kurtu filmu apie Paliūniškį „Tęstinumas“, Piniavos biblioteka parengė foto parodą „Piniavos mokiniai prieš 40-50 metų“, Raguvos biblioteka pristatė Kino muziejų, kurio 70 metų istorija kartu ir rajono istorija, Ramygalos biblioteka FB pristatė „Ramygala vakar ir šiandien“, Trakiškio biblioteka pateikė nuotraukų parodą „Išlikę prisiminimai“, Upytės biblioteka „Upytė ir jos kaimai“, „Atvirukuose Upytės lankytinos vietos“, Vadoklių biblioteka „Vadokliai fotografijose“, Ēriškių bibliotekos FB pasidalintas 1984 metų filmas „Gyvenu Ēriškiuose“ sulaukė daug peržiūrų ir komentarų;

- **Parodos Krašto asmenybėms:** Karsakiškio biblioteka parengė virtualų pristatymą „Dvasininkas ir poetas Antanas Strazdas“, Ramygalos biblioteka - „Garsi Kaupų giminė iš Gudelių“, Smilgių biblioteka pristatė

Monsinjoro Petro Kuzmicko atsiminimus, Šilų biblioteka FB pristatė kraštiečių cirko pradininką Petrą Tarutį, Upytės biblioteka savo skaitytojams pristatė kraštiečių, žemėtvarkininką Vytautą Skuodžiūną, Aleksandrą Liberį,

- **Edukacinės programos:** Ramygalos bibliotekoje vaikams - „Etninės kultūros pažinimas“, Velžio biblioteka vykdo programą „Jaunieji krašto tyrėjai“.

VII. METODINĖ VEIKLA

Metodinėje bibliotekos veikloje, susidūrus su pandemijos iššūkiais, reikėjo persiorientuoti į įvairių pokyčių keliamus iššūkius. Sutrikus įprastiniam bibliotekų darbui, reikėjo ieškoti kitų veiklos metodų. Svarbiausia buvo atrasti būdų ryšio su skaitytojais palaikymui, darbuotojų nuotolinio darbo organizavimui. Darbuotojų nuotolinis darbas buvo koordinuojamas palaikant ryšį virtualiai - bibliotekos Skyp programa ir kt. Buvo paruošta nuotolinio darbo metodinė priemonė, kurioje įvardytos nuotoliniu būdu atliekamos veiklos, už kurias darbuotojai turėdavo atsiskaityti, pristatydami darbo rezultatus. Neaptarnaujant skaitytojų, buvo sutelktas dėmesys į tokias bibliotekos veiklas, kaip dokumentų fondo bei katalogų tvarkymo, redagavimo darbai, statistinės apskaitos duomenų tikslinimas, saugomos dokumentacijos peržiūra, kraštotyros medžiagos tvarkymas; skirta daugiau laiko profesinės kvalifikacijos tobulinimui (literatūrinių, saviugdos, skaitmeninių įgūdžių lavinimas studijuojant profesinę literatūrą bei dalyvaujant virtualiuose mokymuose). Šiais klausimais buvo teikiamos metodinės konsultacijos, susisiekiant virtualiais kanalais, organizuojant darbuotojų grupes bei teikiant metodinius išaiškinimus individualiai.

Metų eigoje vyko bendri viso rajono bibliotekų darbuotojų pasitarimai virtualioje Teams aplinkoje. Tai buvo nauja patirtis, tačiau ji buvo visų įsisavinta, vyko sklandžiai ir efektyviai. Direktorė R. Bagdonienė supažindino su naujais teisės aktais, nutarimais, svarbiausiais pandemijos valdymo klausimais, numatant bibliotekų, muziejų veiklą. Pasitarimuose buvo pristatyti ateinančių metų žymių datų kalendoriai, nagrinėjamos gyventojų mokymų organizavimo projekte „Prisijungusi Lietuva“ veiklos, bibliotekų, dirbančių su LIBIS SAP pandemijos metu aktualijos, LIBIS statistikos modulio galimybės, naujų knygų siuntų apžvalga. Buvo nagrinėjamos vidaus darbo tvarkos taisyklės, bibliotekininkų etikos kodeksas, bei jų taikymas iškilusioms situacijoms. Susitikimai virtualioje erdvėje turėjo teigiamų pusių, nes galima buvo operatyviai suburti darbuotojus iš skirtingų rajono vietovių, jie galėjo pristatyti savo veiklas, diskutuoti su kolegomis iš savo darbo vietų.

Siekiant darbuotojų kompetencijų tobulinimo, darbuotojai buvo skatinami dalyvauti apskrities bibliotekos, rajono švietimo centro, bei virtualiose mokymų platformose organizuojamuose mokymuose.

Buvo derinami ir koordinuojami veiklos planai, kuriuose numatyti fizinių kontaktų veikloms reikėjo sugalvoti naujas formas. Buvo ieškoma naujų metodų ryšio su skaitytojais palaikymui, planuotų renginių išpildymui. Tam buvo pasitelkta virtuali erdvė – kaip galimybė kiekvienai bibliotekai savo veiklas pristatyti bibliotekų socialinėse paskyrose (FB). Ir tai pasiteisino, nes bibliotekos galėjo taip skelbti skaitytojams naujaujas žinias, pristatyti knygas, naujienas, dalintis svarbia informacija. Bibliotekininkai siūlė skaitytojams pagal galimybes skaityti elektronines knygas, kvietė išbandyti prenumeruojamas duomenų bazes. Nuolat buvo vykdoma metodinė bibliotekų socialinių paskyrų patikra, teikiamos rekomendacijos, kad bibliotekų FB laikytųsi profesionalumo ir etikos kriterijų, kad būtų paisoma autorinių teisių reikalavimų. Buvo analizuojamos gerosios patirtys, jas pristatydavo bibliotekininkai virtualių pasitarimų metu.

Dėmesys buvo skiriamas edukacinių programų tobulinimui bei naujų kūrimui. Buvo peržiūrėtos ir patobulintos viešosios bibliotekos muziejų edukacinės programos, paruošta metodika naujoms – besukuriančių prie bibliotekų Linkaučių ir Žibartonių vaikų dienos centrų.

Pirmoji pandemijos banga, ypač kaimo vietovių gyventojams, dar labiau sustiprino socialinę atskirtį, sėjo baimę ir netikrumą. Todėl bibliotekos vaidino ypač svarbų vaidmenį, palaikydamos bent virtualų

ryšį su skaitytojais. Buvo paskelbta akcija „Gyvenu ir kuriu“, skatinanti gyventojus ir esamoje prislėgtoje situacijoje pastebėti gražias akimirkas, kuriant ir dalinantis kūriniais bibliotekų socialinėse erdvėse.

Didelis dėmesys buvo skiriamas bibliotekininkų skaitmeninių įgūdžių tobulinimui. Todėl buvo organizuotas konkursas „Interaktyvus bibliotekos paslaugų pristatymas“. Bibliotekos pasirinkta tema kūre biblioteką pristatančius video bei foto reportažus. Konkursu buvo siekiama tobulinti komunikavimo elektroninėje erdvėje įgūdžius, taip užtikrinant gyventojų didesnę prielankumą prie bibliotekų, nenutrūkstamą ryšį su skaitytojais. Bibliotekos aktyviai įsitraukė į šį konkursą – įdėjo daug kūrybinių pastangų, ieškant idėjų, sisteminant medžiagą, fotonuotraukas, taikant vaizdo programas, atliekant techninius darbus. Komisija, vertindama darbus pagal nuostatus, atsižvelgė į darbo informatyvumą, originalumą, kūrybiškumą, formos atitikimą. Komisija išskyrė Daniūnų, Karsakiškio, Ēriškių, Katinų, Linkaučių labiausiai nuostatus atitinkančius darbus. Visi bibliotekų sukurti darbai buvo patalpinti į FB, taip pristatant ir populiarinant bibliotekas.

Darbuotojų kompetencijas skaitmeninių įgūdžių srityje stiprinti padėjo ir dalyvavimas teminėse projekto „Prisijungusi :Lietuva“ transliacijose, į kurias bibliotekininkai kvietė prisijungti skaitytojus, ir sulaukė teigiamų atsiliepimų apie naudingas žinias, įgytas skaitmeninės savaitės, senjorų dienų internete ir kitų, iš M.Mažvydo bibliotekos transliuojamų renginių.

Nuolat buvo analizuojami bibliotekų darbo apskaitos dokumentai, kuriuose atsispindėjo kiekybiniai statistikos duomenų pokyčiai (vertinant vartotojų apsilankymus, išduotų dokumentų skaičių ir kt.). Atsirado naujų rodiklių – kaip virtualus apsilankymas, virtualus renginys, reikėjo nustatyti vieningą jų fiksavimo apskaitą visose bibliotekose. Ruošiant metines veiklos ataskaitas ir sudarinėjant planus darbuotojams teko įvaldyti kitas atsiskaitymo formas - teko naudotis virtualiu ryšiu. Buvo paruošti metodiniai nurodymai ir formos statistinių duomenų rinkimui, kurias bibliotekos turėjo užpildyti ir pristatyti elektroninėmis priemonėmis. Bibliotekų statistiniai duomenys vedami elektroniniuose dienoraščiuose, kurių duomenys saugojimui įrašomi į CD.

Viešosios bibliotekos darbuotojai teikė konsultacijas kaimo bibliotekoms pagal įvairias veiklos sritis. Daug teikta konsultacijų apie techninės įrangos panaudojimą įvairiose transliacijose, ieškant optimaliausių techninių sprendimų. Daug dėmesio buvo skiriama fondų tvarkymui, todėl konsultuota inventorinių knygų įrašų skaičiavimo, knygų nurašymo, fondų apipavidalinimo klausimais. Buvo organizuotas planinis fondo patikrinimas Geležių bibliotekoje, tam sudarant komisiją, organizuojant tikrinimo darbą bei aptariant rezultatus.

Kasmetinė rajono bibliotekininkų šventė „Ištikimi knygai“ šiais metais įgavo naują formą – 36-ių bibliotekų darbuotojai susibūrė į šventę skaitmeninių technologijų pagalba, taip pat ir sveikintojai – iš LR Seimo, rajono savivaldybės. Šventės metu buvo pristatyta 2020-ųjų Metų bibliotekininkė, kuri buvo renkama komisijos, sudarytos iš visuomeninių organizacijų. Ja tapo Jolanta Šimeliūnienė, dirbanti Piniavos bibliotekoje. Ji įvertinta už kūrybišką, entuziastingą, inovatyvią veiklą, telkiant įvairių kartų piniaviečius skaitymui. Direktorė Rūta Bagdonienė išsamiai apžvelgė nuveiktus darbus, kuriuos lydėjo ne tik įprastinės veiklos, bet ir nauji laikmečio iššūkiai. Buvo pažymėta, jog bibliotekininkai įgijo daug kompetencijų skaitmeninių technologijų, kompiuterinio raštingumo diegimo gyventojams srityse. Pasidžiaugta projektinėmis veiklomis, vaikų dienos centrų, vaikų ir suaugusių neformalaus švietimo veiklomis.

Metų eigoje buvo organizuojama projektinė veikla, siekiant dalyvauti Kultūros tarybos projektų konkursuose, tam buvo ruošiamasi dalyvaujant Kultūros tarybos organizuojamuose seminaruose ir ruošiami projektai teikimui.

Biblioteka dalyvavo savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos organizuotame Metų nominacijų skyrimo konkurse ir pelnė Lietuviškiausios bibliotekos nominaciją. Buvo dalyvaujama iškilmingame nominacijų teikimo renginyje Rokiškio J.Keliuočio bibliotekoje.

Spartėjančiame visuomenės procesų ir nenumatytų globalių situacijų sraute bibliotekos ir ateityje susidurs su naujais iššūkiais. Todėl nuolat bus ieškoma būdų bei metodų, kaip būti reikalingiems esamose situacijose, kad pasitarnauti visuomenės švietimui.

Bibliotekų atstovavimas

Ataskaitiniais metais bibliotekos direktorė dalyvavo įvairių visuomeninių organizacijų veikloje:

Lietuvos bibliotekų taryboje,
 Lietuvos nacionalinės skaitmeninės koalicijos narė,
 Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacijoje (prezidentės pavaduotoja),
 Lietuvos bibliotekininkų draugijoje (Tarybos narė),
 Regiono bibliotekų taryboje (narė),
 G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdyboje (narė),
 G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijoje (narė),
 Panevėžio rajono leidybos komisijoje (narė).
 Biblioteka yra sisters Librares NAPLE narė.

Ataskaitiniais metais Literatūros ir kitų menų festivalyje šeimai „Nuotykių tęsiasi“ Anykščiuose, darbuotojos V.Ambraškaitė ir L.Žukauskaitė pristatė bibliotekos edukacines veiklas.

7.1. Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Vartotojai dažniausia bibliotekos įvaizdį sieja ne tik su išorinio (aplinka, teikiamų paslaugų kokybė, reklama), bet ir su vidinio įvaizdžio elementais (žmogiškieji išteklių, nauja ir įvairi literatūra, informacinės technologijos). Darbuotojų pastangomis kuriamas bibliotekai palankus ir teigiamas įvaizdis.

Norint pritraukti daugiau lankytojų ir partnerių itin reikšmingu tampa informacijos apie bibliotekoje vykstančius renginius, projektus ir teikiamas paslaugas sklaida, kurią apsunkina lėšų stoka, patrauklios komunikacijos įgūdžių trūkumas. Viešinimui daugiausiai pasitelkiama bibliotekos internetinė svetainė, skelbimų lentos, lankstinukų platinimas, tiesioginis kreipimasis į lankytoją gyvai ar elektroniniu paštu. Vis dažniau šiuo tikslu pasitelkiami socialiniai tinklai (Facebook) ir vietos laikraščiai, savivaldybės interneto puslapis. Atstovauta bibliotekai Anykščiuose – šeimų ir knygų festivalis „Nuotykių tęsiasi“, „Muziejų naktys“ Puziniškyje ir kituose bibliotekos renginiuose, kurių nebuvo daug. Spausdindami apsauginius skydelius medikams, manau, kad atstovavome ne tik savo bibliotekai, bet ir visoms bibliotekoms bendrai.

Bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis ir partnerystė yra veiksniai, lemiantys bibliotekos svarbą bendruomenėje. Kaimo bibliotekos, aktyviai bendradarbiaudamos su vietos bendruomene, švietimo, kultūros ir kitomis įstaigomis bei prisidedamos prie šių įstaigų veiklų, suteikia galimybę jungti ir vienyti kaimo žmones, bendrauti ir bendradarbiauti. Į kaimo biblioteką einama mokytis, tvarkyti įvairių reikalų, spręsti problemų, kurti, bendrauti. Todėl ji atlieka svarbią funkciją bendruomenės gyvenime. Dažniausiai rajono bibliotekos yra bendrose patalpose su kitomis institucijomis, todėl ir planuojami renginiai siejami, derinami su šalia esančiomis įstaigomis. Pavyzdžiui, Piniavos biblioteka, būdama mokyklos darželio patalpose, tapo tikru vaikų draugu. Bibliotekininkė nuolat lankosi darželio grupėse, klasėse, ruošdama vaikams teminius pristatymus, kartais vyksta integruota pamoka tam tikra tema, sutarus su mokytojais. Taip minimos valstybinės šventės, knygnešio diena, knygų pristatymai. Ir priešingai - darželio grupės ir klasės renkasi į biblioteką praveisti pamoką ar dalyvauti renginyje. Velžio biblioteka randa galimybių bendradarbiavimui ir su kitose patalpose esančiomis įstaigomis. Sklandžiai vyksta bendradarbiavimas su Velžio gimnazija bei Velžio lopšeliu-darželiu „Šypsenėlė“. Biblioteka kasmet dalyvauja prosocialinės savaitės renginiuose, su lopšeliu-darželiu įgyvendino bendrą leidybos projektą. Numatytas bendras projektas su Velžio gimnazija „Skaitau ir keliauju“. Raguvo biblioteka plėtoja partnerystę su gimnazija, bendruomene, kultūros centru, lopšeliu- darželiu „Skuzdėliukas“, trečiojo amžiaus universitetu „TAU“, Šilų universaliu daugiafunkciniu centru. Skatinamos kultūros inovacijos, ypač tokios, kurios stiprina kultūros poveikį bendruomenių socialinei sanglaudai ir gerovei. Renginys, skirtas pagerbti Oginskio, bažnyčių fundatoriaus sukaktį, vyko bažnyčioje, suvienijus jėgas su kitomis institucijomis.

Bibliotekos jau ne pirmus metus bendradarbiauja su neįgaliųjų draugija, keleto bibliotekų patalpose vyksta projekto „Socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliesiems bendruomenėje“ užsiėmimai.

Bibliotekų veiklai didžiąja dalimi persikėlus į virtualią erdvę, įvaizdis formuojamas bibliotekų interneto svetainėse. Kaimo bibliotekos save atstovauja tik socialinėse paskyrose (FB), todėl šioje srityje dar reikia įgauti

daug kompetencijų. Susiduriama su komunikavimo viešoje erdvėje žinių trūkumu, viešinimo kultūra, etika, teksto apdoravimo ir pateikimo būdais, informacinių pranešimų ruošimo metodika, autorių teisių reikalavimais.

Tačiau bibliotekos rodo pastangas, vyksta metodinės apžvalgos, gerųjų patirčių dalijimasis. Kūrybingai virtualią erdvę bibliotekos FB kuria Smilgių biblioteka (bibliotekininkė A.Šalkauskienė). Stengiamasi kurti patrauklų, nuoširdų kontaktą su vietos gyventojais, pristatant akcijas, konkursus, ekskursijas, pristatant knygas, įtraukiant vietos gyventojus diskutuoti, dalintis mintimis.

Bibliotekų veiklos atsispindi žiniasklaidoje ir informacinėje erdvėje. Spaudoje pasirodę straipsniai, įrašai socialiniame tinkle, reportažai apie bibliotekos veiklą viešosiose informavimo priemonėse visada sulaukia teigiamos skaitytojų reakcijos, populiarina bibliotekos veiklą.

Pagrindiniai šaltiniai – savaitinis rajono laikraštis „Tėvynė“, Panevėžio dienraščiai – „Sekundė“, „Panevėžio balsas“. Dažnai iš bibliotekų veiklų informacija pateikiama „Savivaldybių žiniuose“, „XXI amžiuje“. Žiniasklaidoje nuskambėjo bibliotekos pasiekimai, įvertinimai. Buvo pateikti interviu su Metų bibliotekininke Jolanta Šimeliūniene, pagarsinta „Lietuviškiausios bibliotekos“ nominacija, G.Petkevičaitės-Bitės premijos teikimas. Šie apdovanojimai buvo pagarsinti ir GNTV videonaujienose. Savo veiklomis dalinasi ir kaimo bibliotekos; Panevėžio dienraštyje „Sekundė“ buvo plačiai nušviesta Gustonių bibliotekos-UDC vykdoma vaikų dienos centro veikla, Upytės bibliotekininkė J.Mikšytė pristatė įdomius renginius vaikams. „XXI amžiaus“ dienraštyje pristatyti tautodailės metai, kuriems didelį renginį buvo suruošusi rajono viešoji biblioteka. Spaudoje atsispindėjo ir Panevėžio rajono 70-mečiui ruošti renginiai. Vienas iš jų – įdomus susitikimas su kraštiečiu fotografu – A.Lūža, aprašytas „Tėvynėje“. O įdomiausia, kai pati biblioteka išleidžia laikraštį. Didžiausio velžiečių susidomėjimo sulaukė 2020 metų kaimo laikraščio „Velžio balselis“ numeris ir kalendorius. Išleistas ir Velžio bibliotekos skirtukas, kuris dovanojamas visiems skaitytojams ir bibliotekos svečiams.

Informacija apie biblioteką			
Viešinimas	Iš viso	Viešoji biblioteka	Kaimo (miesto) bibliotekos
Spaudoje	35	14	21
Reportažai TV/ radijuje	9	2	7
Socialiniuose tinkluose	900	250	650

7.2. Projektai. Tyrimai

7.2.1. Projektai

2020 m. įgyvendinta 14 nacionalinių ir vietos projektų bei programų:

Projektai		
Vykdyti projektai	Finansavimas	Lėšos (Eur)
Projektas „BIBLIOTEKOS PASAKA BE SIENŲ: Maminukų akademijos edukacijos“	Kultūros tarybos lėšos	2 000 ir 600 iš savivaldybės
Projektas „Praeitis įprasmina dabartį“	Kultūros tarybos lėšos	2 900 ir 900 iš savivaldybės
Erasmus+ ir Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros projektas „Me(n)s Vienybėje“	Programos Erasmus+ lėšos	Savanorystės veikla
Projektas „Popietės Gustonių bibliotekoje – UDC, vykdamas vaikų dienos centro veiklas“	Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie SADM lėšos	7 346
Projektas „Biblioteka visiems“	LR kultūros ministerijos lėšos	-
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa	Europos Sąjungos lėšos	1 262

„PAŽĪSTU SAVE IR SAVO TAUTĀ“		
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Inscenizacijos“ 2020	Europos Sąjungos lėšos	1 176
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Mes esam ETNO II“	Europos Sąjungos lėšos	1 494
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Jaunieji krašto tyrinėtojai“	Europos Sąjungos lėšos	824
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Etninės kultūros pažinimas“	Europos Sąjungos lėšos	1 378
Panevėžio rajono savivaldybės neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa „RAJONO GYVENTOJAMS - KŪRYBOS IR ŽINIŲ ERDVĖS BIBLIOTEKOSE“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	1 700
Projektas „Karsakiškio seniūnijos gyvenamosios vietos“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	400
Vaikų socializacijos, vaikų vasaros užimtumo ir poilsio, smurto ir patyčių prevencijos programos projektas „Vasara su amatais“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	600
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Sveikatos laiptais aukštyn“	Panevėžio rajono savivaldybė lėšos	1 000

Rajono bibliotekos toliau tęsia neformaliojo vaikų švietimo veiklas. Ataskaitiniais metais neformaliojo vaikų švietimo veiklos vyko Piniavos, Naujarodžių, Ramygalos, Raguvos, Velžio bibliotekose. Buvo vykdomos parengtos programos „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Inscenizacijos“, „PAŽĪSTU SAVE IR PAŽĪSTU SAVO TAUTĀ“. Programose dalyvavo daugiau nei 50 rajono vaikų.

Biblioteka tęsė projektų „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva“ veiklas:

Viešojoje ir kaimo bibliotekose organizuojami nemokami skaitmeninio raštingumo mokymai suaugusiems. Iš projekto gavus specialiuosius paketus - Inžinerinį, Eksperimentinį, Kūrybinį ir Programavimo jie panaudojami darbams ir užsiėmimas vaikams ir suaugusiems, edukacinėms veikloms. Pavasarį bibliotekos darbuotojai įsitraukė į „Robotikos mokyklos“ inicijuotą pagalbos akciją: apsauginių veido skydelių medicinos įstaigoms spausdinimą. 3D spausdintuvu atspausdinta 129 skydeliai: Panevėžio rajono greitajai pagalbai (40), Panevėžio rajono socialinių paslaugų centrui (26), Panevėžio rajono savivaldybei (5). Aprūpinome apsauginiais skydeliais Viešosios bibliotekos ir jos padalinių darbuotojus (58).

Erasmus+ ir Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros projektas "Me(na)s Vienybėje". Buvo vykdomos Europos Jaunimo savanoriškos veiklos bibliotekoje su savanore iš Sakartvelo Elza Shainidze. Ji įsitraukė į veiklas su mažaisiais bibliotekos lankytojais. Pagal originalią kartvelų pasaką „Komble“ („Vėzdūnas“) paruošė šešėlių spektakliuką, kuris buvo parodytas Maminukų akademijos lankytojams, Liūdynės bibliotekos skaitytojams bei, atsiveikinant, bibliotekos kolektyvui.

7.2.2. Tyrimai

2020 metais viešoji biblioteka ir darbuotojai dalyvavo tyrimuose:

Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos „Viešųjų bibliotekų specialistų kompetencijų tobulinimo ir metodinės pagalbos poreikiai“. Tikslas – optimizuoti viešųjų bibliotekų specialistų profesinių kompetencijų tobulinimo procesą ir aktualizuoti metodinės veiklos turinį, atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytus bibliotekų specialistų poreikius.

Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos „Tarpbibliotekinio skolinimosi paslaugos panaudojimas ir perspektyvos Panevėžio ir Utenos teritorijoje veikiančiose viešosiose bibliotekose“. Tikslas - ištirti TBA paslaugos poreikį ir panaudą Panevėžio regione.

Ataskaitiniais metais, siekiant išsiaiškinti atskirų mokslo šakų knygų panaudojimą, remdamasi LIBIS išduoties duomenimis, Skaitytojų aptarnavimo skyrius atliko 3 ir 5 UDK skyriaus knygų skaitomumo analizę.

VIII. PERSONALAS

8.1. Darbuotojų skaičius

Bibliotekos sistemoje yra 71,25 etatų. 2020 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 71 darbuotojas. Iš jų:

- profesionalių bibliotekininkų 51,
Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 6. Iš jų;
- viešojoje bibliotekoje – 1,
- kaimo bibliotekose – 5.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas,

Su aukštuoju iš viso – 32.

- viešojoje bibliotekoje – 12.
- Miesto bibliotekoje - 1
- kaimo bibliotekose – 19.

Su aukštesniuoju iš viso – 18.

- viešojoje bibliotekoje – 3.
- Miesto bibliotekoje – 1.
- kaimo bibliotekose – 14.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 1.

- kaimo bibliotekose – 1.

2020 metais rajone, įsteigus vaikų dienos centrus, padidėjo kvalifikuotų specialistų skaičius. Žibartonių, Linkaučių bibliotekose pradėjo dirbti vyr. specialistės socialiniam darbui bei edukatorės.

Ataskaitiniais metais pensijinio amžiaus darbuotojai bibliotekose sudarė 10 % nuo visų darbuotojų.

8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas

Pandeminė situacija pakoregavo planus, tačiau bibliotekos darbuotojai galėjo daugiau laiko skirti įvairiems mokymams, neribojami vietos. 2020 metais bibliotekininkai daugiausiai kvalifikaciją kėlė nuotoliniu būdu. Ataskaitiniais metais buvo dalyvauta Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos, projekto „Prisijungusi Lietuva“, rajono švietimo centro ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti.

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius, dalyvių skaičių ir kt.

Eil. Nr.	Seminarų/ mokymų tema	Organizatorius	Dalyvių skaičius
1.	Mokymai „Kaip sudominti paauglį knyga“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka,	2
2.	Nuotolinis praktinis seminaras „Ar knyga gydo?“	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, IBBY Lietuvos skyrius	4
3.	Seminaras „Vaikų ir paauglių literatūra: tarp stabilumo ir kismo“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	12
4.	Mokymai „Komunikacija: bibliotekų, muziejų ir e.paveldo viešinimas“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	2
5.	Mokymai „Kūrybinio paketo įrangos praktinio panaudojimo galimybės“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Projektas „Prisijungusi Lietuva“	6
6.	Mokymai „Programinio paketo įrangos praktinio panaudojimo galimybės“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Projektas „Prisijungusi Lietuva“	4
7.	Mokymai „Inžinerinio paketo įrangos praktinio panaudojimo galimybės“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Projektas „Prisijungusi Lietuva“	3
8.	Mokymai, seminarai įgyvendinant projektą „Aprūpinti bibliotekas socialinės ir informacinės atskirties gyventojų grupėms skirta įranga bei priemonėmis“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	11
9.	Mokymai „Skaitmeninės humanitarikos problematika ir praktika“	Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	1
10.	Mokymai „Biblioterapijos taikymas bibliotekose“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
11.	„Žodinis pasakojimas. Istorija, pasakotojas, klausytojas“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	5
12.	Mokymai „Rankraštinio ir spausdinto kultūros paveldo vadyba“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
13.	Mokymai „EBSKO publishing duomenų bazės“	Šiaulių universitetas	1
14.	Mokymai „Programų, skirtukų, skrajučių ir lankstukų dizainas ir maketavimas su Inskape“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	6
15.	Mokymai „Virtualių parodų kūrimas nemokamais Google įrankiais“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
16.	Mokymai „knygų konservavimo (atkūrimo) galimybės bibliotekose“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	4
17.	Prenumeruojamos duomenų bazės panaudos statistika	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
18.	Mokymai „Nemokamos debesų paslaugos ir jų taikymo galimybės bibliotekose“	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
19.	Mokymai „Skaitmeninės fotografijos panaudojimas skaitmeninėse medijose“	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	18
20.	Mokymai „Vartotojų aptarnavimas naudojantis LIBIS programine įranga“.	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	5
21.	Mokymai „Biblioterapija: kaip atrasti gydančias knygas“	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	11
22.	Mokymai „Kūrybinis rašymas“	Panevėžio rajono švietimo centras	7
23.	Mokymai „Kompiuterinis raštingumas pažengusiems“	A.Mickevičiaus viešoji biblioteka	1
24.	Seminaras „Turto apskaita viešajame sektoriuje“	UAB „Ekonomikos mokymo centras“	1

25.	Mokymai „Mokesčių sufleris“ ir „E-sąvadai“	UAB „Ekonomikos mokymo centras	1
26.	Mokymai „Probleminio vaikų su ASS elgesio valdymas“	VŠĮ „Gyvenimo universitetas LT“, pedagogas.Lt	1
27.	Mokymai „Ar youtube išaugins žvaigždes Lietuvoje“	VŠĮ „Gyvenimo universitetas LT“, pedagogas.Lt	1
28.	Skaitmeninio raštingumo mokymai pažengusiems	Prisijungusi Lietuva	15
29.	Mokymai „Kaip permatyti žmones: charakteriai šalia mūsų“	Laisvos asmenybės mokykla	1

Bibliotekos atstovai dalyvavo Lietuvos bibliotekinių draugijos XI suvažiavime, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos, LBD Tarybos, Viešųjų bibliotekų asociacijos posėdžiuose.

8.3. Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –123
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 1 547
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –4 408 fiz. vnt.

IX. Materialinė bazė

9.1. 2020 metais atlikti remonto darbai:

- Dembavos bibliotekos patalpų remontas 26 700 Eur
- Žibartonių bibliotekos einamasis remontas 539,75 Eur
- VB buhalterijos remontas- medžiagos
- Tako Puziniškio muziejuje remontas 230 Eur

Iš viso atlikta remontų už 27 469,75 Eur.

Dembavos bibliotekos patalpos suremontuotos sutvarkant elektros instaliaciją ir įvadą, įrengiant sanitarinį mazgą. Bibliotekai nupirkti nauji baldai: pakeistos lentynos, stalai, kėdės (3 640,67 Eur).

Pasikeitus Smilgių bibliotekos bibliotekininkui, naujoji darbuotoja ėmėsi iniciatyvos nors šiek tiek pasitvarkyti ankštas patalpas gimnazijos patalpose. Kartu su savo šeimos nariais ji dažė grindis, perdarė seniasias lentynas, taip, kad tilptų knygos.

Rajone uždarytos mokyklos. Ten kur mokyklų pastatuose buvo bibliotekos, patalpos tapo problematiškos. Uždarius Berčiūnų pagrindinę mokyklą, nebešildomas pastatas. Bibliotekos darbo sąlygos pablogėjo. Nebeliko Žibartonių mokyklos. Į kitas patalpas perkelta Žibartonių biblioteka. Suteiktos mokyklos patalpos bibliotekai ne visai tiko. Išsikraustant mokyklos darbuotojai nuardė kai kuriuos įvadus, nuėmus lentas sienose atsirado skylės. Bibliotekininkė su savo šeimos nariais patalpas susitvarkė. Biblioteka nupirko naujus baldus (2 953 Eur) , žaliuzes, sutvarkė interneto ir signalizacijos įvadus.

Privatizuotas (parduotas aukcione) Berniūnų bibliotekos pastatas, kol kas nauji savininkai paliko biblioteką veikti. Tačiau visiškai neaiški pastato ateitis.

Prie bibliotekos veikiantys muziejai turi didelius žemės plotus šalia, juos reikia atitinkamai prižiūrėti. Intensyviai naudojant techniką, ji dėvisi. Gerinant teritorijų priežiūros sąlygas, nupirktas naujas žolės pjovimo traktoriukas Ustronės muziejui - 3 799 Eur, bei krūmapjovė Puziniškio muziejui -801 Eur.

Šalyje paskelbus karantiną, tapo sudėtinga patalpas tvarkyti savomis jėgomis. Darbininkas, elektrikas ne visur ir ne visada gali tvarkyti patalpas. Tam trukdo darbuotojų nuotolinis darbas, uždarytos bendrai su kitomis įstaigomis naudojamos patalpos, transporto judėjimo suvaržymai ir kt.

Remontui uždarius Krekenavos kultūros centrą, bibliotekai teko ieškoti kitų patalpų. Laikinei biblioteka perkelta į seniūnijos pastatą, bei į Krekenavos kultūros centro Naujarodžių padalinį.

Prie Gustonių, Linkaučių ir Žibartonių bibliotekų akredituoti Vaikų dienos centrai. Prieš pradėdant jiems veikti prie bibliotekų nuo 2020 m. rugsėjo mėn. reikėjo paruošti pagal reikalavimus patalpas. Linkaučių bibliotekai suteiktos papildomos patalpos. Žibartonių biblioteka, perkeliama į kitas patalpas, gavo papildomas patalpas VDC. Patalpose sutvarkyta elektra. Įrengtas internetas. Sutvarkyti vandens įvadai, sanitariniai mazgai.

Bibliotekų materialinė bazė gerėja. Visose rajono bibliotekose yra internetas, bevielis ryšys, telefonai. Skiriant naujas patalpas, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius, joms bibliotekos vis rečiau perkilojamos. Atskaitiniais metais dėl remonto darbų, į prastesnes patalpas gimnazijoje perkelta tik Smilgių biblioteka, patalpos skirtos laikinai, tikimasi, kad pastačius Vaikų dienos centrą, ten bus skirtos patalpos ir bibliotekai.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 12 - oje kaimo bibliotekų.

9.2. Inventoriaus būklė

Per atskaitinius metus įsigyti nauji baldai Dembavos bibliotekoje, nupirkti nauji baldai Žibartonių (2 953 Eur) ir Dembavos (3 640,67 Eur) bibliotekoms.

Kasmet mažėja bibliotekų, turinčių prastą infrastruktūrą skaičius. Ypač svarbu, kad gausiai lankomos bibliotekos atitiktų šiuolaikinės bibliotekos įvaizdį. Gavus naują kompiuterinę įrangą, pagerės bibliotekų IT būklė.

9.3. Bibliotekų patalpos

Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 187 m². Iš jų,

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 2 916 m²
- Lentynų apskaita:
  - viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 600
  - atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5 380

9.4. Techninis aprūpinimas

9.4.1. Aprūpinimas kompiuteriais

2020 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 247 (įskaitant mokymų klases, planšetinius ir mikrokompiuterius):

- skirta vartotojams – 182
- skirta darbuotojams – 65

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 54

- skirta vartotojams – 25
- skirta darbuotojams – 29

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 9

- skirta vartotojams – 7
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 184

- skirta vartotojams -150
- skirta darbuotojams – 34

Atskaitiniais metais, vykstant projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ veikloms, Miežiškių, Paliūniškio, Ėriškių, Pajstrio, Tiltagalių, Trakiškio, Upytės, Piniavos, Molainių, Nevėžio bibliotekose buvo atnaujinta kompiuterinė įranga, maršrutizatoriai ir multifunkciniai įrenginiai.

9.4.2. Aprūpinimas dauginimo technika

Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 60 (įtraukiant 1 negatyvų ir nuotraukų skaitmeninimo skenerį, 1 rašalinį spausdintuvą nuotraukoms):

- skirta vartotojams – 44
- skirta darbuotojams – 16

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 19

- skirta vartotojams – 5
- skirta darbuotojams – 14

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 4

- skirta vartotojams – 2
- skirta darbuotojams – 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 37

- skirta vartotojams – 37

X. Finansavimas

2020 m. viešosios bibliotekos **biudžetą** sudarė 1078,7 tūkst. Eur. Iš jų:

- Steigėjo lėšos – 1003,4 tūkst. Eur
- Valstybės lėšos – 60,6 tūkst. Eur
- Juridinių ir fizinių asmenų parama – 0,8 tūkst. Eur
- Projektai – 12,3 tūkst. Eur
- Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) – 1765 tūkst. Eur

IŠLAIDOS sudarė 1076,4 tūkst. Eur. Iš jų:

- Darbo užmokesčiui – 832,5 tūkst. Eur
- Dokumentų įsigijimui – 75,4 tūkst. Eur, iš jų:
  - knygoms – 60,7 tūkst. Eur
  - periodikai – 14,7 tūkst. Eur
  - elektroniniams ir kt. dokumentams – 0 tūkst. Eur
- Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 163,9 tūkst. Eur.
- Ilgalaikiam turtui 4,6 tūkst. Eur

IŠVADOS

Praėję metai buvo neeiliniai – bibliotekoms teko labai daug ko išmokti, peržiūrėti savo galimybes. 2020-ieji metai turės daugybę pavadinimų – pandemijos, nestabilumo ir t.t. Norėtusi juos vadinti iššūkių metais. Iššūkių, kuriuos mes visi priėmėme. Pandemija mus išmokė daug ko ir tas patirtis mes pritaikysime ateityje.

PASIEKIMAI	Fondų formavimas	Džiugina tai, kad vyriausybė atsižvelgė į bibliotekų galimybes užtikrinti prieigą prie informacijos ir laisvalaikio šaltinio – knygų, ir skyrė fondų komplektavimui papildomai lėšų. Karantino išvarginti skaitytojai galėjo pasinaudoti didesne pasiūla populiariausių leidinių.
	Virtualios paslaugos	Bibliotekos įrodė, kad gal persiorientuoti, ir dalį veiklų perkelti į virtualią erdvę, atsirado ir naujos renginių formos. Vyko ir kultūriniai renginiai, ir mokymai, ir profesiniai susitikimai. Skaitytojai, naudojant

		socialinius tinklus buvo nuolat informuojami apie naujausius gautus leidinius.
	Leidybinė veikla	2020 m. biblioteka išleido 4 administracinius – istorinius žinynus: Karsakiškio, Miežiškių, Naujamiesčio, Krekenavos seniūnijų gyvenamosios vietos.
	LIBIS SAP plėtra rajone	Tęsiama el. bibliotekos paslaugų plėtra. Ataskaitiniais metais dar 5 bibliotekos prisijungė prie LIBIS SAP posistemio. Jau daugiau kaip 20 rajono bibliotekų naudojami el. katalogu, platina LIBIS pažymėjimus.

PROBLEMOS	Mažėjantys rodikliai	Mažėjantis skaitytojų ir kitų rodiklių skaičius verčia ieškoti naujų darbo formų, peržiūrėti paslaugas ir tinklą. Aišku, ataskaitiniais metais daugelį rodiklių įtakojo pandemija, bet duomenis metai iš metų lemia ir demografinė, socialinė šalies ir rajono situacija.
	Lėšos dokumentams	Vartotojų aprūpinimas naujomis knygomis vis dar nepakankamas, vienam vartotojui tenka tik 1,2 naujas leidinys. Nemaža dalies leidinių gaunama tik po vieną egzempliorių. Rezervavus norimą populiarią knygą, vartotojui eilėje kartais tenka laukti iki pusės metų. Esant tokiai realybei, bibliotekų fondai atsinaujina labai lėtai, bet nors ir 1 proc. dalimi padėtis kasmet gerėja, tačiau brangstant knygoms, jų įsigyjama tik nežymiai daugiau.
	Technologijos	Pažangios technologijos, specifinės programinės įrangos ir jų pagrindu teikiamos naujos paslaugos tampa didesniu iššūkiu bibliotekos darbuotojams, kadangi jiems tenka daug mokytis patiems, kad galėtų suteikti šias paslaugas lankytojams.

Ataskaitą parengė:

Direktorės pavaduotoja Edita Grucienė